

1. UVOD

Po mnenju strokovnjakov britanskega podjetja Offshore Adviser BV (<http://www.offshoreadviser.co.uk> 2004) so se začele davčne oaze intenzivneje razvijati in pojavljati v zadnjih dvajsetih letih, kar sovpada tudi z razvojem sodobnih komunikacijskih tehnologij in z globalizacijo gospodarstva. Pred tem obdobjem je bilo davčnih oaz malo, brez sodobnih komunikacijskih tehnologij pa tudi možnosti za razvoj niso imele. Davčne oaze je takrat poznalo bolj malo ljudi, še manj se jih je z njimi profesionalno ukvarjalo. Do danes se je to zaradi zgoraj omenjenih dejavnikov zelo spremenilo, tako da smo bili v zadnjem desetletju priča pravemu razcvetu davčnih oaz. Kljub temu pa imajo le-te v svetu še vedno sloves pralnic denarja, ki izvira iz kriminalnih dejanj. Zanikanje možnosti, da so davčne oaze lahko način, ki ga kriminalne združbe izkoriščajo za pranje denarja, bi bilo seveda nesmiselno, vendar po mojem mnenju javnost ta sloves pogosto pripisuje tudi podjetjem, ki se tega ne poslužujejo.

Menim, da je potrebno na celotno zadevo gledati z vidika smisla obstoja podjetja. Podjetnik podjetje ustanovi, ker si od njegovega delovanja obeta določene koristi, najpogosteje finančne, kar pomeni tudi maksimiranje dobička. Če pa želimo v podjetju maksimirati dobiček in tako poskrbeti za čim višjo donosnost lastniških deležev, je seveda samoumevno, da bo vodstvo podjetja izkoristilo vsako možnost, da zastavljeni cilj doseže. Tukaj kot ena izmed alternativ nastopijo davčne oaze in prednosti, ki jih le te ponujajo podjetnikom.

Cilj diplomskega dela je predstaviti davčne oaze in možnosti, ki jih ponujajo potencialnim investitorjem pri optimizaciji davčne politike podjetja, ter opozoriti na omejitve, ki pri tem nastopijo oziroma bi utegnile nastopiti v prihodnosti. Pri pridobitvi podatkov, potrebnih za izdelavo diplomske naloge, sem se posluževal analize dokumentov in relevantne strokovne literature ter anketnega vprašalnika.

Diplomsko delo je razdeljeno na pet sklopov. V prvem sklopu bom predstavil definicijo davčnih oaz in značilnosti, ki jih mora imeti določena država ali teritorij, da ga lahko štejemo k davčnim oazam.

V drugem sklopu bom nekoliko podrobneje predstavil manjši del svetovnih davčnih oaz. Manjši del zato, ker se moramo zavedati, da je danes na svetu približno sedemdeset davčnih oaz (Giegold 2003, 3). Predstavitev vseh bi zatorej presegla okvire te diplomske naloge.

V tretjem sklopu bom nekoliko podrobneje predstavil možnosti, ki jih imajo podjetja pri optimizaciji svoje davčne politike oziroma zmanjšanju svojih davčnih obveznosti. Poudarek pri tem sklopu je na področju transfernih cen.

V četrtem sklopu se bom posvetil ukrepom različnih držav, skupnosti držav in mednarodnih organizacij, ki so si zadale cilj uničiti ali čim bolj omejiti delovanje davčnih oaz.

V zadnjem sklopu pa bom predstavil rezultate ankete o poznavanju davčnih oaz, ki sem jo izvedel med slovenskimi podjetji.

2. POJEM DAVČNE OAZE TER DOSEDANJI RAZVOJ

2.1. Predstavitev pojma davčne oaze

Davčna oaza je država ali del nje, kjer pravni red predpisuje nizke ali ničelne davke za dejavnosti, ki so registrirane, in poslujejo po drugačnih pogojih kot v "normalnih" državah. Značilnosti teh dejavnosti so:

- nalaganje in sposojanje prostih finančnih sredstev,
- mednarodno davčno načrtovanje (kreativno zniževanje davčnih obveznosti),
- varovanje premoženja (preventiva pred tožbenimi zahtevki, na primer pri tveganih poklicih, kot sta zdravniški in odvetniški, ter ločitvenih zahtevkov razvezanih zakoncev),
- poudarjena tajnost osebnih podatkov ter podatkov o premoženju in prihodkih,
- za nerezidente oziroma tujce veljajo drugačni, ugodnejši pogoji poslovanja kot za rezidente oziroma domačine. (Plantan 2002).

2.2. Dosedanji razvoj davčnih oaz

Davčne oaze so se začele intenzivneje razvijati v obdobju zadnjih dvajsetih let, kar sovpada z razvojem sodobne komunikacijske tehnologije in prometa. V osemdesetih letih je bilo davčnih oaz samo za vzorec, zanje je vedelo malo ljudi, še manj pa se jih je z njimi profesionalno ukvarjalo. Nato pa je začelo njihovo število naraščati in bo naraščalo tudi v prihodnje (<http://www.offshoreadviser.co.uk> 2004).

Davčne oaze so imele in še vedno imajo močan vpliv na delovanje mednarodnega finančnega sistema, saj naj bi bila tam tretjina celotnega svetovnega premoženja (Giegold 2003, 3). Njihovo število se s časom povečuje, kar ima tako za ustanovitelja kot tudi za vse, ki poslujejo skozi ta središča, precej ugodnosti. Te ugodnosti, predvsem fiskalne, so preostale države z "običajnim" fiskalnim sistemom dolgo časa motile, vendar se do nedavnega niso odločale za ukrepanje.

2.3. Geografska delitev davčnih oaz

V relevantni literaturi je na voljo veliko delitev davčnih oaz. Spodaj prikazana delitev je samo ena izmed možnih (Reich 2004):

- *evropske*: Andora, Ciper, Danska, Guernsey, Gibraltar, Irska, Jersey, Latvija, Liechtenstein, Luksemburg, Madžarska, Madeira, Malta, Monako, Nizozemska, otoka Man in Sark, Švica, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.

- *karibske*: Antigva in Barbuda, Aruba, Bahami, Barbados, Belize, Bermudi, Deviški otoki, Dominikanska republika, Kajmanski otoki, Nizozemski Antili, Panama, St. Kitts in Nevis, Turks in Caicos.

- *severnoameriške*: Kanada (New Brunswick), ZDA (Delaware, Florida, Nevada in Wyoming).

- *tihooceanske*: Cookovo otočje, Hongkong, Labuan, Nauru, Vanuatu, Zahodna Samoa, ob pravilni statusni organizaciji tudi Singapur in celo Japonska.

- *afriške davčne oaze*: čeprav se v velikem delu afriške celine davki v praksi nasploh zelo težko uveljavljajo, so Liberija, Kanarski otoki, Madeira, Mavricij in Južnoafriška republika območja, ki so uradno sprejela zelo blago davčno zakonodajo zato jih lahko štejemo med davčne oaze.

Skupno naj bi bilo v vseh svetovnih davčnih oazah registriranih 4051 bank in kar 2.473.820 različnih podjetij (Giegold 2003, 4). Tukaj bi rad poudaril, da obstajajo različne ocene o številu registriranih podjetij v davčnih oazah in da je zgoraj zapisana ocena ena izmed manjših.

2.4. Lastnosti, ki jih mora imeti davčna oaza

Kot ključne lastnosti, ki jih mora imeti neko območje, da ga lahko obravnavamo kot davčno oazo, OECD navaja (OECD 1998, 23):

- Odsotnost davkov ali uveljavljanje nominalnih davkov. Številne davčne oaze namreč uveljavljajo samo plačilo minimalnih pristojbin v registrih podjetij.
- Pomanjkanje možnosti za pridobitev in izmenjavo informacij. Večina davčnih oaz do nedavnega sploh ni želela sodelovati v izmenjavi informacij ali so celo prepovedovale izdajanje informacij o ustanoviteljih, direktorjih in lastnikih offshore podjetij z različnimi zakoni o tajnosti podatkov.

- Pomanjkanje preglednosti v zakonodajnih, pravnih in administrativnih določbah. Zakonodaja davčnih oaz v glavnem temelji na splošnem pravu, ki upravne in organizacijske postopke večinoma prepušča notranjemu vodenju knjig uporabnikov podjetja in uveljavlja razmeroma malo zahtev po evidenci javnih listin.
- Zanemarljiv obseg dejavnosti. Razvite dežele navadno zahtevajo vplačilo določene vsote ustanovnega kapitala in fizične dokaze o dejanski pripravljenosti za opravljanje določene dejavnosti, medtem ko davčne oaze z nekaj redkimi izjemami nimajo predpisov o najnižjem kapitalu za opravljanje dejavnosti. Lahko bi dejali, da so razmere v davčnih oazah usmerjene bolj k najemu registriranih pisarn, agentov in drugega, kot alternativ za ustvarjanje dodatnega zaslužka za strokovni kader v davčni oazi.

3. PREDSTAVITEV NEKATERIH NAJPOMEMBNEJŠIH SVETOVNIH DAVČNIH OAZ

3.1. Gibraltar

Ozemlje Gibraltarja obsega 6,5 kvadratnih kilometrov in je poseljeno z približno 32.000 prebivalci (Bornscheuer 1999, 15). Gibraltar ni del britanskega državnega ozemlja ampak samo ena izmed tako imenovanih kronske kolonije. Ta poseben položaj velja za Gibraltar od leta 1713 (isti vir, 15). Zaradi pritiska Združenih narodov je Velika Britanija leta 1963 omilila odvisnost te kolonije od Velike Britanije z uvedbo samostojne uprave kolonije.

Gibraltar zastopa guverner, ki mu ob strani stojita tako imenovani Gibraltar council in pa Council of ministers . Oba organa nastopata v vlogi svetovalca guvernerja. Vsi sprejeti zakoni morajo dobiti pred uveljavitvijo še potrditev v parlamentu, ki ima 15 članov. Z njimi mora soglašati tudi angleška kraljica (isti vir, 16).

Ko je bil Gibraltarju podeljen status kronske kolonije je prišlo do zaostritve odnosov s špansko vlado pod vodstvom generala Franca, kar je pripeljalo do izolacije Gibraltarja s strani španskih oblasti. Zaradi tega je prišlo do gospodarske krize, ki jo je vodstvo kolonije poskušalo ublažiti s sprejetjem aktov, ki so podjetjem omogočali velikodušne davčne ugodnosti. Za novoustanovljena podjetja je bila predvidena popolna oprostitev plačila davkov. Po šestnajstih letih izolacije je prišlo do otoplitve odnosov še pred vstopom Španije v Evropsko unijo . To je leta 1958 pripeljalo do popolnega odprtja mej in prostega pretoka ljudi in blaga (isti vir, 16). Kljub temu je na meji še vedno zelo stroga kontrola, predvsem zato, ker je to ena izmed zelo prometnih poti za tihotapljenje drog iz Afrike v Evropsko unijo. Žal pa med državama občasno še vedno prihaja do sporov, kar ni ravno v prid Gibraltarju.

Potrebno je opozoriti, da kljub temu, da ima Gibraltar status kronske kolonije, zanj ne velja pogodba o pridružitvi Velike Britanije k Evropski uniji. Zaradi tega ima Gibraltar v skupni gospodarski politiki unije status t.i. tretje države (isti vir, 16).

3.1.1 Trend razvoja

Na prvi pogled so želje Gibraltarja, da se uveljavi kot mednarodno pomembno finančno središče zaradi zgoraj omenjenega statusa tretje države napram Evropski uniji majhne, posebej če jih primerjamo z Kanarskimi otoki, za katere ta status ne velja.. Kljub temu se oblasti trudijo, da bi prišlo do izboljšanja odnosov s Španijo, saj bi se s tem povečala težnja Gibraltarja, da obdrži in še poveča investicije v svoje gospodarstvo.

V strategiji razvoja Gibraltarja igrajo pomembno vlogo tudi prizadevanja državnega vodstva za vključitev Gibraltarja v Evropsko unijo (Bornscheuer 1999, 21).

Cilj teh prizadevanj je uveljaviti Gibraltar kot davčno oazo in finančno središče na skupnem trgu Evropske unije. Zaradi tega dejstva se je povečala privlačnost Gibraltarja predvsem za podjetja iz Azije, ki vidijo kronska kolonijo kot odskočno desko za dostop do notranjega trga Evropske unije.

3.1.2 Gospodarsko pravo

Pogoje za ustanavljanje podjetij v Gibraltarju ureja Companies Ordinance iz leta 1930, ki je v glavnem povzet po britanski zakonodaji iz leta 1929. Ta zakon pozna dve obliki družb (Bornscheuer 1999, 18):

- javne družbe.
- privatne družbe

Najbolj priljubljena oblika družbe je Private company limited by shares zato bom v nadaljevanju malo bolj podrobno navedel pogoje za ustanovitev te oblike družbe.

Pogoji za ustanovitev:

- To obliko družbe lahko ustanovita najmanj dve osebi od katerih mora imeti ena vsaj delež v višini ene delnice (tako imenovani slamnati mož).
- Imena lastnikov podjetja morajo biti javna. Ta oblika organiziranosti podjetja omejuje število delničarjev na maksimalno petdeset. Poleg tega pa mora imeti družba poslovne prostore na ozemlju Gibraltarja v kateri hranijo knjigo delničarjev.
- Za vodstveni kader ne veljajo ni kakršne omejitve glede njihovega državljanstva ali kraja prebivališča.
- Višina osnovnega kapitala ni predpisana.
- Prodaja deležev podjetja ni dovoljena državljanom Gibraltarja (obstaja izjema za katero pa je potrebno dobiti dovoljenje sekretariata za finance in razvoj (isti vir,18).

Za ustanovitev javne družbe so pogoji precej bolj zahtevni, stroški ustanovitve so precej višji, poleg tega pa njihovo delovanje ni v veliki meri relevantno glede na zastavljeni cilj diplomskega dela, zato temu ne bom posvečal pozornosti.

3.1.3 Banke in zavarovalnice

Zakon o bančništvu, ki je v veljavi v Gibraltarju, razlikuje med dvema oblikama bank (Bornscheuer 1999, 19). Ti dve obliki sta:

- splošna banka
- off-shore banka

V prvem primeru mora imeti banka en milijon GP (gibraltarski funt) osnovnega kapitala. Za offshore banko pa predpisi predvidevajo dvesto petdeset tisoč GP osnovnega kapitala. V obeh primerih pa velja, da mora banko voditi uprava sestavljena iz dveh članov in da je potrebno ob koncu poslovnega leta oddati revidirana poslovna poročila. Glavna razlika med tema dvema oblikama bank pa je v tem, da splošna banka lahko posluje z državljani Gibraltarja medtem ko stranke off-shore banke ne smejo biti državljani Gibraltarja.

Vloge komitentov bank, ki niso državljani Gibraltarja, so popolnoma oproščene plačila davka na donos vloženega kapitala. Treba pa je upoštevati, da v Gibraltarju ne velja bančna tajnost za lastnike računov saj se mora potencialna stranka, ki želi odpreti račun pri banki na območju Gibraltarja obvezno identificirati (isti vir, 19). Odpravljanje te ugodnosti je predvsem posledica približevanja Gibraltarja Evropski uniji in njenemu pravnemu redu.

Pogoji za ustanavljanje zavarovalnic so se začeli zaostrovati šele po letu 1987, saj je bilo pred tem letom zavarovalnico mogoče ustanoviti s samo deset tisoč GP osnovnega kapitala (isti vir, 19). Tako je bil leta 1987 z namenom povečanja preglednosti in preprečevanja pojava črnih ovac na zavarovalniškem področju ustanovljen organ z imenom Commissioer of Insurance, ki je pristojen za podeljevanje licenc zavarovalnicam in za nadzor nad delom zavarovalniških družb. Kljub tem zaostritvam pa je Gibraltar še vedno zelo priljubljen predvsem pri zavarovalnih družbah, ki izvirajo iz Azije, saj si le-te z morebitnim vstopom Gibraltarja v Evropsko unijo obetajo dostop do skupnega evropskega trga (isti vir, 19).

3.1.4 Davčna zakonodaja

V Gibraltarju že od leta 1953 poznajo davek na dohodek, ki so mu podvržene tako fizične kot tudi pravne osebe. Davčna stopnja za pravne osebe je določena na petintrideset odstotkov, medtem ko pri fizičnih osebah ta stopnja niha med dvajsetimi in petdesetimi odstotki, odvisno od višine dohodka (progresivna davčna stopnja).

Vendar pa so tako za pravne kot tudi za fizične osebe možne različne davčne olajšave, tako da teh stopenj ne moremo jemati kot dane brez možnosti njihovega znižanja (Bornscheuer 1999, 20).

Velja pa na območju Gibraltarja posebna obveznost za banke, ki morajo oblastem prijaviti vsak transfer denarja, ki je višji od petnajstih gibraltarskih funtov (isti vir, 19). Ta omejitev ne velja za osebe, ki nimajo stalnega prebivališča na območju Gibraltarja in niso državljani Velike Britanije, ter za osebe, ki se na območju Gibraltarja ne zadržujejo več kot šest mesecev na leto.

3.1.5 Posebnosti v off-shore sektorju.

Temeljni kamen off-shore zakonodaje v Gibraltarju predstavlja zakon, ki se imenuje Exempt Company Ordinance. Le ta je bil leta 1983 dopolnjen z uvedbo posebne ugodnosti za novoustanovljena podjetja. Ta zakon tako predvideva za podjetja, ustanovljena po letu 1983, petindvajsetletno oprostitev plačila davka na dohodek (Bornscheuer 1999, 20). Vendar je pri tem potrebno opozoriti na dve omejitvi, ki veljata za to določilo. Promet podjetja mora biti v celoti ustvarjen izven ozemlja Gibraltarja, dobiček pa se mora razdeliti med osebami, ki nimajo stalnega prebivališča na območju Gibraltarja.

Poleg davka na dohodek pa so podjetja, ki imajo t.i. Exempt status, oproščena davka na dediščino kot tudi vseh upravnih taks.

Za pridobitev tako imenovanega Exempt statusa mora podjetje oblastem predložiti potrdilo banke, revizorja ali odvetnika, iz katerega je mogoče razbrati lastnike podjetja in dejavnosti, s katerimi se bo podjetje ukvarjalo (isti vir, 20). Ta omejitev večinoma obstaja samo na papirju in predstavlja zgolj formalnost, ki se jo da zlahka urediti, saj v Gibraltarju obstajajo podjetja, specializirana za pomoč investitorjem pri njihovih vlaganjih. Velja pa posebna omejitev pri pridobivanju t.i. Exempt statusa, saj ga ne morejo pridobiti podjetja v lasti ljudi, ki imajo državljanstvo Velike Britanije in podjetja, ki trgujejo z drugimi podjetji, ki imajo sedež v Veliki Britaniji (isti vir, 20).

Za dodelitev tega t.i. Exempt statusa se lahko potegujejo tudi podjetja, ki sicer nimajo sedeža v Gibraltarju, vendar pa tam delujejo. Takšna podjetja se definirajo kot Qualifyng Company (isti vir, 21).

Ta podjetja na dobičke, ki niso transferirani v Gibraltar, plačajo davek na dobiček v višini dveh odstotkov, medtem ko je potrebno za dobičke, transferirane v Gibraltar, plačati davek na dobiček v višini sedemindvajsetih odstotkov.

Tak ustroj delovanja je še posebej primeren za holdinške družbe v nekaterih državah (Nizozemska, Avstrija, Belgija, Luksemburg...), ker takšne družbe na donose svojih hčerinskih offshore družb plačajo veliko manj ali celo nič davka v kolikor lahko dokažejo, da so hčerinske družbe v državi, v kateri imajo sedež, podvržene plačilu davka na dohodek (isti vir, 21).

3.2. Otok Man

Otok Man leži v Irskem morju in obsega petsto dvainsedemdeset kvadratnih kilometrov površine. Je precej redko poseljen, na njem živi samo sedemdeset tisoč prebivalcev. Otok ne spada k Združenemu kraljestvu, ampak je samostojno ozemlje znotraj Comonweltha. Za zastopanje otoka je pristojno britansko notranje ministrstvo v imenu angleške kraljice. Za zastopanje otoka napram tretjim državam in njegovo obrambo pa je pristojno Združeno kraljestvo (Bornscheuer 1999, 120).

3.2.1 Trend razvoja

V preteklosti sta bili glavni gospodarski panogi na otoku predvsem kmetijstvo in turizem, ki sta v zadnjih letih zapadli v krizo. To je tudi razlog, da si oblasti prizadevajo za čim hitrejši razvoj drugih dejavnosti. V ta namen so podjetjem na voljo različne subvencije. Še posebej si oblasti prizadevajo za razvoj območja kot enega izmed pomembnih finančnih središč. Za off-shore aktivnosti, ki danes otoku prinašajo že več kot trideset odstotkov bruto domačega proizvoda, je še posebej pomembno leto 1984, ko je bil sprejet zakon o tako imenovanih Exempt Companies, ki prinaša podjetjem s tem statusom zelo ugodne davčne pogoje poslovanja (Bornscheuer 1999, 120). Letna obveznost do oblasti za podjetja s tem statusom je namreč zgolj dvesto petinsedemdeset britanskih funtov. Plačila drugih davkov so takšna podjetja oproščena.

3.2.2 Gospodarsko pravo

Pravo družb na otoku Man je opredeljeno predvsem v zakonu Companies consolidation act, ki je v veljavi od leta 1984. V sistematiki je ta zakon precej podoben britanskemu pravnemu redu.

In sicer zakon loči med dvema oblikama družb (Bornscheuer 1999, 123):

- zasebne družbe
- javne družbe

Posebnosti in pogoji pri ustanovitvi in vodenju obeh tipov družb (isti vir, 123):

- za vodenje poslova sta v obeh tipih družb potrebni dve osebi, ki ne potrebujeta nobenih posebnih dovoljenj za opravljanje tega dela,
- zasebni družbi konec poslovnega leta ni potrebno oddati poslovnih poročil, poleg tega pa zakon ne predvideva nikakršnega vmešavanja oblasti v organiziranost podjetja,
- identitete lastnikov kapitala ni potrebno razkriti oblastem,
- že tako veliko atraktivnost zasebnih družb so oblasti povečale leta 1986, ko je bilo zasebnim družbam omogočeno izdajanje delnic, kar je bilo pred tem letom dovoljeno samo javnim družbam,
- tako zasebne kot javne družbe se lahko ustanovijo v obliki družbe z omejeno oziroma z neomejeno odgovornostjo,
- kapital podjetja je lahko izražen v katerikoli svetovni valuti razen v švicarskih frankih,
- za oba tipa družb ne obstaja noben predpis, ki bi predpisoval minimalno višino osnovnega kapitala. Edina omejitev je, da mora imeti vložek posameznega lastnika minimalno neto vrednost pet penijev in da morata biti pri zasebnih družbah izdana najmanj dva poslovna deleža, pri javnih družbah pa vsaj sedem poslovnih deležev.

3.2.3 Banke

Zakon o bančništvu iz leta 1975 razlikuje med licenco za splošne bančne posle in t.i. licenco za offshore posle. Offshore licenca dovoljuje banki sklepanje poslov samo izven teritorija otoka Man (Bornscheuer 1999, 125). Na otoku pa veljajo zelo strogi predpisi glede bančne tajnosti, saj so se oblasti zavezale, da tujim sodiščem in oblastem ne bodo izdale nobenih relevantnih podatkov o komitentih bank. Tukaj niso izvzeta niti sodišča niti drugi organi Velike Britanije. So se pa pogoji za ustanovitev banke po letu 1983, ko je propadla Savings and Investment Bank in za seboj pustila dvainštirideset milijonov funtov veliko luknjo, precej zaostri (isti vir, 125). Danes tako velja, da mora imeti banka vsaj milijon britanskih funtov kapitala. Poleg tega banke ne smejo dajati kreditov, višjih od petdesetih odstotkov lastnega kapitala.

Velja tudi določilo po katerem morajo organi banke oblasti obvestiti o vsaki spremembi v lastniški strukturi banke, vendar le, če gre za deleže večje od deset odstotkov. V medbančnih poslih lahko off-shore banke normalno poslujejo tudi z bankami, ki so nosilke licence za splošne bančne posle.

3.2.4. Zavarovalnice

Zavarovalniški trg na otoku Man ureja zakon Exempt Insurance Act iz leta 1981, ki predvideva velike davčne olajšave za zavarovalnice. Zavarovalnice, upravičene do davčnih olajšav, morajo imeti vsaj dvesto petdeset tisoč funtov kapitala. Poleg tega se zahteva, da zavarovalnico vodita dva direktorja s stalnim prebivališče na otoku. Te zavarovalnice prav tako ne smejo sklepati zavarovalniških poslov na območju otoka temveč samo zunaj njegovega teritorija.

Še posebej ugodni so pogoji za ustanovitev t.i. Captive Insurance Companies (Bornscheuer 1999, 126). Pod to kategorijo spadajo hčerinska podjetja, katerih materinske družbe se ne ukvarjajo z zavarovalniško dejavnostjo, ta hčerinska podjetja pa se ukvarjajo z zavarovanjem tveganj materinske družbe in drugih družb v okviru koncerna. Pogoj je, da ta podjetja nimajo sedeža na otoku Man.

Podelitev licence za zavarovalnico in nadzor nad njo je v rokah organa, imenovanega Insurance supervisor. Pred podelitvijo licence se ta organ prepriča o ustrezni finančni strukturi, ustreznih kvalifikacijah potencialnega vodstva zavarovalnice in o tem, ali ima zavarovalnica na voljo dovolj lastnih sredstev za premostitev morebitnih likvidnostnih težav (isti vir, 126). Poleg tega mora imeti zavarovalnica svoje posle zavarovane pri pozavarovalnicah, na otoku pa morajo biti na vpogled tudi poslovne knjige družbe. Zavarovalnice morajo tudi razkriti knjigo delničarjev, vendar samo tiste delničarje, katerih delež presega deset odstotkov lastništva. Oblasti od zavarovalnic zahtevajo tudi, da le-te razkrijejo svoje četrtletne rezultate in da ob koncu leta oddajo revidirana poslovna poročila za preteklo poslovno leto.

3.2.5 Davčna zakonodaja

Veliko večino davčnih prihodkov otoka Man predstavlja davek na dohodek, ki so mu podvržene tako pravne kot tudi fizične osebe. Izjema pa so t.i. Exempt Companies.

Davek na dohodek obračunajo od vseh dohodkov ne glede na to, kje so bili ti dohodki ustvarjeni. Davčna stopnja je progresivna in leži med petnajstimi in dvajsetimi odstotki (Bornscheuer 1999, 121). Tukaj je potrebno opozoriti na posebno kategorijo podjetij, to so t.i. Non Resident Companies, ki sicer imajo sedež na otoku Man, vendar so vodena iz tujine. Za ta podjetja velja, da so oproščena plačila davka na dohodek razen dohodka, ki ga ustvarijo na ozemlju otoka. Za ta del dohodka je potrebno plačati

davek v višini dvajsetih odstotkov. V vsakem primeru so Non Resident Companies obvezana k plačilu fiksnega letnega prispevka v višini štiristo petdeset funtov. V primeru, da tega prispevka ne plačajo, se obdavčijo njihovi celotni dohodki po stopnji dvajsetih odstotkov (isti vir, 122).

Fizičnim osebam, ki imajo stalno prebivališče na otoku Man, se obdavči njihov celotni dohodek ne glede na to, kje so ga ustvarili. Za osebo s stalnim prebivališčem se štejejo vse osebe, ki v obdobju za obračun davka na otoku bivajo neprekinjeno šest mesecev. Davčna stopnja za dohodek, nižji od osem tisoč funtov, je petnajst odstotna. Dohodki, ki pa presegajo omenjeni znesek, se obdavčijo po stopnji dvajsetih odstotkov (isti vir, 122).

Na teritoriju otoka poleg zgoraj opisanih ugodnosti ne pridejo v poštev nikakršni davki na premoženje, kapital, kapitalske dobičke, na premoženje iz darilnih pogodb ali iz dedovanja. Poleg tega na teritoriju otoka Man ne poznajo nobenih upravnih taks. Davek na dodano vrednost se obračuna po stopnji sedemnajstih odstotkov in pol.

3.3. Kajmansko otočje

Kajmansko otočje sestavljajo trije otoki med Kubo in srednjeameriškim celinskim mostom. Otočje je skupaj veliko dvesto devetinpetdeset kvadratnih kilometrov in je naseljeno s petindvajset tisoč prebivalci, od katerih jih velika večina živi v glavnem mestu Georgetown (Bornscheuer 1999, 235). Otočje je leta 1503 odkril Kolumb, vendar je potem utonilo v pozabo dokler niso leta 1734 v bližini teh otokov doživeli brodoloma britanski mornarji, ki so jih rešili domačini. Od takrat je otočje skupaj z Jamajko pripadalo Angliji. Petdeset let po tem brodolomu je angleški kralj George tretji otočju podelil poseben status, ki je prebivalce otočja osvobajal vojaške službe in jih oprostil plačila vseh davkov. Vendar se je razvoj Kajmanskih otokov kot davčne oaze in finančnega centra začel šele leta 1954, ko je bilo na otoku Grand Cayman zgrajeno letališče (Bornscheuer 1999, 235).

Ko so se prebivalci Jamajke leta 1962 odločili za samostojnost, so Kajmanski otoki na lastno željo ostali kronska kolonija, saj jim tak status zelo ustreza, ker tako nimajo izdatkov za obrambo, zunanje zadeve, članstvo v različnih mednarodnih organizacijah ipd. Ima pa Kajmansko otočje samostojno upravo in tudi zakonodajno oblast. Sicer je državna oblast v rokah britanskega guvernerja kot zastopnika angleške kraljice, ki pa se ne vtika ravno pogosto v notranje zadeve Kajmanskega otočja (isti vir, 236).

3.3.1 Trend razvoja

Kajmanski otoki so imeli v veliki meri korist zaradi vznemirjenosti finančnega sveta v obdobju osamosvojitvenih teženj na bahamskem otočju v začetku sedemdesetih let. Številne banke so takrat zapustile Nasau in si izbrale za sedež politično precej bolj stabilni Georgetown (Bornscheuer 1999, 236). Nadaljni polet je Kajmanskim otokom v smislu njihovega razvoja kot davčne oaze dal kapital, ki so ga investitorji premaknili iz Honkonga ob prehodu le tega pod kitajsko upravo.

3.3.2 Gospodarsko pravo

Približno dvajset tisoč delujočih podjetij predstavlja skoraj eno podjetje na vsakega prebivalca otočja (Bornscheuer 1999, 239). To je v veliki meri posledica dejstva, da ni velikih preprek za ustanovitev podjetja, kljub temu pa predstavljajo pristojbine za ustanovitev podjetja pomemben vir državnega proračuna. Oblasti se zelo trudijo za ohranjanje ugleda otokov. To je predvsem vidno pri bankah in zavarovalnicah, saj imajo oblasti posebej v ta namen s strani mednarodnega denarnega sklada nameščenega inšpektorja, ki nadzorni oblasti pomaga pri preverjanju kapitalske ustreznosti, izkušenj z bančnimi posli in mednarodnega ugleda bank, ki se potegujejo za ustanovitev svoje podružnice na teritoriju Kajmanskih otokov (isti vir, 240). Podobno velja pri zavarovalnicah, le da je tam inšpektor nameščen s strani Lyoda, ki velja za eno izmed največjih zavarovalnih družb v svetovnem merilu.

Za podjetje pa je možno dobiti eno od dveh možnih licenc. Na voljo sta naslednja tipa licenc (isti vir, 240):

- licenca A. To je licenca, ki podjetjem dovoljuje tako poslovanje na teritoriju Kajmanskih otokov kot tudi sklepanje poslov izven teritorija otokov,
- licenca B. Ta licenca pa podjetjem dovoljuje sklepanje poslov izključno izven teritorija Kajmanskih otokov.

Sicer pa na Kajmanskem otočju ne veljajo nikakršne devizne omejitve, tako da je mogoče dobiček transferirati brez posebnih težav.

3.3.3 Banke

Kajmanski otoki so gledano glede na velikost otočja območje z največjim številom registriranih bank na svetu (Bornscheuer 1999, 237). Med več kot petsto bankami, ki imajo tam zastopstvo, ne manjka nobeno od svetovno pomembnih imen. Vendar gre največkrat samo za formalno prisotnost banke na tem območju, saj so v veliki meri zastopane zgolj s poštnim nabiralnikom. Svoje poslovne prostore na otoku ima samo približno petdeset bank (isti vir, 237). Za posle je praviloma zadolžena podružnica v Združenih državah Amerike.

Podružnica na Kajmanskem otočju tako v veliki večini primerov nastopa samo kot kraj vknjižbe, preko katerega večinoma pod vodstvom podružnice v New Yorku potekajo med bančni posli.

Na Kajmanskem otočju ne poznajo centralne banke, pač pa je nadzor nad bankami v rokah organa, imenovanega Cayman Islands Currency Board in je podrejen finančnemu ministrstvu (isti vir, 238).

Bančna tajnost na Kajmanskem otočju je bila vedno na prvem mestu vse do leta 1984, po tem letu so se ti pogoji precej zaostri (isti vir, 238). Do vpeljave omejitev je prišlo, ker so dobili Kajmanski otoki sloves pralnice denarja, ki je izviral iz svetovne trgovine z narkotiki. Po sklenitvi t.i. Narcotic Agreement-a se je to hitro spremenilo. Vendar ta sporazum ni bil sklenjen neposredno s Kajmanskim otočjem, temveč so ga ZDA sklenile z Veliko Britanijo. S tem sporazumom so oblasti Kajmanskih otokov prisilili k sodelovanju z oblastmi ZDA, če se dokaže, da denar na računih kajmanskih bank izvira iz trgovine z narkotiki.

3.3.4 Davčno pravo

Po ločitvi od Jamajke so na Kajmanskem otočju ukinili vse neposredne davke (Bornscheuer 1999, 241). Tam tako ni nobenega davka na dohodek in kapitalne dobičke. Državni proračun Kajmanskega otočja pridobiva sredstva iz prispevkov za licence podjetij, uvoznih dajatev in prometnega davka.

Poleg vseh naštetih ugodnosti je zanimivo omeniti še to, da se kršitve davčne zakonodaje na Kajmanskem otočju ne štejejo za kaznivo dejanje (isti vir, 241).

3.4. Liechtenstein

Liechtenstein je dandanes uveljavljen kot idealen azil za vse tiste, ki bi radi privarčevali pri plačilu davkov, kot svetovni center podjetij, zastopanih s poštnim nabiralnikom in kot stičišče mednarodnih denarnih tokov (Bornscheuer 1999, 203). Kneževina leži med avstrijsko deželo Vorarlberg in švicarskima kantonoma

Graubunden in St. Gallen. Razprostira se na površini sto šestdeset kvadratnih kilometrov in je poseljena z trideset tisoč prebivalci, od katerih jih približno pet tisoč živi v glavnem mestu Vaduz.

Lietenstein je zelo navezan na Švico, saj ga na primer že od leta 1919 kot konzul zastopa Švica, od leta 1924 pa je uradna valuta v Liechtensteinu švicarski frank (isti vir, 203).

Ta povezanost s Švico daje državi ugled stabilnega finančnega centra v mednarodnih poslovnih krogih. Od Švice so tudi prevzeli bančno tajnost, med sosedama pa velja tudi prost pretok kapitala in deviz.

3.4.1 Gospodarsko pravo

Ustanavljanje podjetij na teritoriju Liechtensteina ureja zakon o osebnih in gospodarskih družbah (PGR), ki pozna naslednje oblike družb (Bornscheuer 1999, 208):

- delniška družba
- zavod
- sklad
- trust

Zavod in trust je bilo svoj čas mogoče ustanoviti popolnoma brez težav, lahko ga je ustanovila že ena sama oseba. To vlogo je običajno prevzel lokalni zaupnik, ki je po ustanovitvi svoje pristojnosti prenesel na investitorja in pobudnika. Še bolj zanimiv je podatek, da so lahko do leta 1979 zavodi, skladi in trusti poslovali brez kakršnegakoli nadzora. Tako ni bilo potrebno voditi niti poslovnih knjig. Z letom 1980 se je to spremenilo, tako da so danes aktivni zavodi prisiljeni voditi poslovne knjige, trustom in skladom pa jih ni potrebno voditi (isti vir, 209).

Po trenutnih ocenah strokovnjakov je v Liechtensteinu danes registriranih več kot petdeset tisoč podjetij, ki so zastopana samo s poštnim nabiralnikom (isti vir, 203). Z letom 1980 so se zaostriili pogoji za ustanovitev podjetij, saj je kneževina v obdobju pred tem v veliki meri izgubila ugled. Tako je potrebno za vse zgoraj naštete oblike družb plačati pristojbino ob vpisu v register družb. Pri kapitalu družbe v višino do sto tisoč švicarskih frankov znaša pristojbina pet tisoč švicarskih frankov. Za vsakih nadaljnjih sto tisoč švicarskih frankov vplačanega kapitala se pristojbina zviša za sto petdeset švicarskih frankov (isti vir, 209). Poleg tega morajo podjetja plačati upravno takso v višini treh odstotkov kapitala. Izjemoma za sklade znaša taksa zgolj 0,2 odstotka vrednosti kapitala. Vendar ta izjema velja samo v primeru, če se sklad ne ukvarja z gospodarsko dejavnostjo, v nasprotnem primeru je stopnja tri odstotna (isti vir, 209).

Oblasti v Liechtensteinu še posebej vzpodbujajo ustanavljanje podjetij, ki imajo v kneževini sicer sedež, vendar so vodena iz tujine (podjetja, ki so zastopana z poštnim nabiralnikom). Pri tej vrsti podjetij so najpogostejši holdingi, ki so definirani kot družbe, ki imajo v lasti deleže podjetij, licence, patente, avtorske pravice ipd (isti vir, 210).

Poleg tega podjetjem, ki so v državi zastopana samo s poštnim nabiralnikom, na državnem teritoriju ni potrebno izvesti letnih skupščin lastnikov podjetja.

Za ustanovitelje in lastnike podjetja prav tako ne veljajo nobene omejitve glede njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva.

Velja pa, da mora tudi takšno podjetje imeti v kneževini svojega zastopnika, ki mora biti državlján Liechtensteina in imeti na njenem ozemlju tudi stalno prebivališče (isti vir, 210). Družbe, ki so v državi zastopane zgolj z poštnim nabiralnikom, plačajo zelo nizke davke. Pri ustanovitvi znaša taksa zgolj dva odstotka vrednosti ustanovnega kapitala. Za kasnejša eventualna povečanja kapitala pa je stopnja prav tako dvoidstotna. K temu je potrebno prišteti še stroške zastopnika in pristojbino za vknjižbo. Davka na dobiček ne poznajo, obstaja pa davek na premoženje, katerega stopnja znaša 0,1 odstotka od vrednosti premoženja, vendar ne manj kot sto švicarskih frankov. Pri delniških družbah je potrebno računati še na štiri odstotno davčno stopnjo na izplačane dividende in obresti od najetih srednjeročnih in dolgoročnih kreditov (isti vir, 210).

Dve zelo pomembni obliki družb v kneževini sta trust in sklad. Po zakonu iz desetega aprila 1928 je Liechtenstein edina kontinentalna evropska država, v kateri se uporablja anglosaksonski koncept trusta. Trusti se tako definirajo kot samostojne pravne osebe, ki se jih lahko ustanovi z klavzulo, da zanje veljajo zakoni neke druge države in ne zakoni, ki so v veljavi v matični državi (isti vir, 211). Trusti, ki izvajajo gospodarsko dejavnost, morajo biti vpisani v register gospodarskih družb, njihov kapital pa se obdavči po tri odstotni stopnji.

Skladi večinoma niso namenjeni izvajanju gospodarskih dejavnosti. Največkrat jih ustanovijo družine, da bi z njimi financirale izobraževanje svojih otrok ali za podporo posameznim članom družine. Donator sklada lahko ostane anonimen, če za upravljanje s skladom pooblasti svetovalca, ki je državlján Liechtensteina. Pri obdavčitvi premoženja sklada veljajo naslednje stopnje (isti vir, 212):

- če sta kapital in rezerve sklada manjša od dveh milijonov švicarskih frankov velja 0,1 odstotna davčna stopnja (najmanjši možni znesek davka je sto švicarskih frankov),

- če pa sta kapital in rezerve višja od dveh milijonov švicarskih frankov, je davčna stopnja 0,075 odstotna,
- če sta kapital in rezerve sklada večja od deset milijonov švicarskih frankov pa davčna stopnja pade na vsega 0,05 odstotka.

Pri ustanovitvi sklada je potrebno plačati pristojbino v višini 0,2 odstotka kapitala sklada, vendar ne manj kot dvesto švicarskih frankov.

3.4.2 Zavod

Zavod je ena izmed posebnosti Liechtensteina, ki je v takšni obliki ne najdemo v nobeni drugi državi na svetu. Lastniki ga lahko namreč uporabljajo v skoraj vsakršne namene. Zavod je samostojna pravna oseba, ki lahko izdaja delnice ali pa tudi ne. Če zavod izda delnice, potem mora osnovni kapital takšne družbe znašati trideset tisoč švicarskih frankov, če pa jih ne izda, mora osnovni kapital znašati petdeset tisoč švicarskih frankov. Zavodi so podvrženi tudi plačilu davka na premoženje v višini 0,1 odstotka kapitala, vendar ne manj kot sto švicarskih frankov (Bornscheuer 1999, 212). Davek na dobiček ne obstaja. Če zavod izda delnice, postane zavezanec za plačilo davka na dividende, če jih ne izda, lahko lastniki dobiček razdelijo po svojih željah in pri tem niso podvrženi plačilu davka. To je tudi vzrok, zakaj velika večina zavodov ne izdaja delnic.

Potrebno je opozoriti, da potrebujejo zavodi nadzorni svet z enim članom, ki mora biti državljan Liechtensteina, ter pravnega zastopnika, za katerega veljajo enake zahteve. Obe funkciji sta združljivi in ju lahko opravlja ista oseba (isti vir, 212). Zavodi se v kneževini ustanovljajo predvsem kot skrbniki patentov, licenc in avtorskih pravic.

Posledice tega hitrega bohotenja sumljivih družb so znane in pričakovane:

- družbe, registrirane v Liechtensteinu, v svetu ne uživajo velikega ugleda,
- sodišča drugih držav takšnih družb sploh ne priznavajo več (na primer Italija).

3.4.3 Davčna zakonodaja

Dobički delniških družb se obdavčijo po progresivni davčni stopnji od 7,5 pa do 15 odstotkov. Na vplačani kapital in rezerve je potrebno plačati davek po 0,2 odstotni stopnji letno (Bornscheuer 1999, 214). Pri holdingih je ta stopnja 0,1 odstotna, vendar znesek plačanega davka ne more biti nižji od tisoč švicarskih frankov. Za delniške družbe omejitev minimalnega plačila ne velja. Obdavčene so izdane emisije delnic in sicer po štiri odstotni stopnji.

Ta stopnja velja tudi za davek na obresti od kreditov vendar le, če so ti zavarovani z nepremičnino na teritoriju Liechtensteina, če je rok odplačila dolga daljši od dveh let in če je znesek kredita višji od pet tisoč švicarskih frankov ter je dolžnik državlján kneževine (isti vir, 214).

Trusti, skladi in zavodi so skoraj popolnoma oproščeni plačila davkov, letno plačajo le eno promilo davka na kapital in rezerve, vendar vedno vsaj tisoč švicarskih frankov in ob morebitni izdaji delnic štiri odstotke davka (isti vir, 211).

3.4.4 Bančna tajnost

Bančna tajnost ima v Liechtensteinu zelo pomembno vlogo, kar je bilo v veliki meri povzeto po Švici.

3.5. Kanalski otoki

Kanalsko otočje sestavljajo otoki Jersey, Guernsey Sark in Alderney. Skupina otokov se nahaja pred francosko obalo v bližini kraja St Malo. Kanalski otoki ne spadajo pod Združeno kraljestvo, temveč imajo status samostojnega ozemlja pod angleško krono (Bornscheuer 1999, 59). Pri tem velja omeniti, da ima otočje samostojno davčno upravo. Združeno kraljestvo si je pri svoji pridružitvi Evropski uniji prizadevalo za dodelitev posebnega statusa otokom, kar jim je v veliki meri tudi uspelo.

Tako so Kanalski otoki izvzeti iz davčnih predpisov in skupnih določb o svobodi gibanja in prostem pretoku storitev. Posledica tega je, da za Kanalske otoke smernice za harmonizacijo prava družb kot tudi bank in zavarovalnic niso uporabne. Z dvostranskim dogovorom je bil dosežen sporazum o enakem obravnavanju vseh državljanov Evropske unije ne glede na njihovo nacionalno pripadnost.

Ne smemo spregledati dejstva, da imajo Kanalski otoki odlično izhodišče za davčno oazo, saj pod pokroviteljstvom Evropske unije združujejo prednosti zelo atraktivnih davčnih tarif ob tem pa pripadajo skupnemu notranjemu trgu Evropske unije.

Zahvaljujoč bližini svetovnih finančnih centrov kot sta Pariz in London sta se otoka Jersey in Guersney razvila v pomembna centra za off-shore aktivnosti. Otoka Sark in Alderney od teh dejavnosti nimata ravno velikih koristi.

Otok Sark ponuja sicer popolno davčno svobodo, vendar zaradi svoje majhnosti (pet kvadratnih kilometrov in šesto petdeset prebivalcev) in slabo razvite infrastrukture ne more konkurirati Jerseyu in Guersneyu. Podobno velja tudi za otok Alderney (isti vir, 59). Zato se bom v nadaljnji obravnavi bolj posvetil otokoma Jersey in Guersney.

3.5.1 Trend razvoja

Gospodarstvo otočja je v največji meri sestavljeno iz turistične dejavnosti in kmetijstva, v manjši meri pa tudi iz tekstilne industrije in elektronike. V zadnjih letih vse bolj pomemben delež k bruto domačemu proizvodu otoka prispevajo različne dejavnosti iz finančnega sektorja, le te dandanes pomenijo že sedemintrideset odstotkov BDP-ja otoka (Bornscheuer 1999, 59).

Na otokih Jersey in Guersney je registriranih več kot sedemintrideset tisoč podjetij. Takšno število je predvsem posledica ugodnih davčnih pogojev poslovanja in doslednega upoštevanja tajnosti lastništva družb. Od teh sedemintrideset tisoč družb jih približno dvajset tisoč uživa status off-shore družb, kar jim prinaša zelo ugodne pogoje poslovanja (isti vir, 60). Na obeh otokih je na voljo vsa potrebna infrastruktura, ki jo lahko pričakujemo od takšnega finančnega centra. Kljub temu lahko rečemo, da je Jersey v manjši prednosti, saj je Guersney nekoliko manj razvit. Oblasti poskušajo to spremeniti, pri čemer je v korist Guersneya tudi dejstvo, da na Jerseyu prihaja do akutnega pomanjkanja poslovnih prostorov in kvalificirane delovne sile.

3.5.2 Gospodarsko pravo

Zakoni, ki urejajo ustanavljanje in delovanje družb, niso povzeti po britanskem pravnem redu, kot bi pričakovali, ampak so veliko bolj povzeti po evropskem kontinentalnem pravu, predvsem so vidni vplivi francoske pravne ureditve. Veljavni zakoni so povečini stari, saj izvirajo še iz devetnajstega stoletja in zato je marsikatero področje pomanjkljivo urejeno.

Oblasti se trudijo modernizirati zakonodajo, pri tem je zanimivo, da se vedno bolj zgledujejo po britanskem pravnem redu. Trenutno je v veljavi še stari zakon, ki pozna samo eno obliko družbe, imenovane Company with liability by shares, za katero veljajo precej stroge omejitve, ki so na kratko povzete v spodnjih alineah (Bornscheuer 1999, 61):

- za ustanovitev družbe na otoku Jersey so potrebni najmanj trije družbeniki, na otoku Guersney je potrebnih sedem družbenikov. Potrebno je tudi sodelovanje odvetnika ali (velja samo za Guersney) revizorja,
- statut družbe mora biti dodelan do podrobnosti, kasnejše dopolnitve in spremembe niso možne,
- zakonsko višina osnovnega kapitala ni opredeljena, kot tudi minimalna vrednost deleža ne. Običajna vrednost delnice je tako običajno en funt ali manj,
- za upravo podjetja in člane nadzornega sveta ne veljajo nobene omejitve glede državljanstva ali stalnega prebivališča,

- ko so izpolnjeni predpogoji za ustanovitev družbe, vloži odvetnik ali revizor pri Commercial relations Department prošnjo za odobritev. Le ta mora poleg statuta vsebovati tudi imena lastnikov in države, v katerih imajo le ti stalno prebivališče, ter potrdilo, da ustanovitev podjetja ne bo služila za izogibanje plačilu davkov v Veliki Britaniji,
- v kolikor so družbeniki podjetja, ki se ustanavlja, že lastniki več kot petindvajsetih odstotkov katerega izmed podjetij delujočih na ozemlju Kanalskih otokov, morajo pojasniti, zakaj potrebujejo še eno dodatno podjetje,
- ko so formalnosti opravljene, se družba vpiše v register družb pri krajevnem sodišču, potem ima družba možnost v roku enega meseca pri davčnih oblasteh zaprositi za t.i. exempt status,
- vsako povečanje kapitala z izdajo novih delnic mora biti odobreno s strani Finance and economics committee, vendar le v primeru, če ta povečanja kapitala presežejo znesek petdeset tisoč britanskih funtov v obdobju dvanajstih mesecev.

3.5.3 Banke in zavarovalnice

Na vsakem od obeh otokov deluje približno petdeset bank in ravno toliko drugih finančnih institucij (Bornscheuer 1999, 64). Predpisi za ustanovitev banke so sicer zelo ohlapni in nezahtevni, vendar je pridobitev licence za banko v resnici zelo težko opravilo. Licence za ustanovitev banke se namreč podeljujejo izključno velikim svetovnim bankam. Čeprav predpisi ne predpisujejo niti višine osnovnega kapitala, velja nepisano pravilo, da mora imeti banka vsaj en milijon britanskih funtov ustanovnega kapitala, poleg tega pa se mora zavezati, da bo posle opravljala samo na območjih zunaj teritorija Kanalskih otokov (isti vir, 64).

Kot pribežališče za zavarovalnice je še posebej priljubljen otok Guersney, kjer se je v zadnjih letih razvil pravi center t.i. Captive Insurance companies (isti vir, 66). To so neodvisne zavarovalne družbe, ki jih ustanavljajo korporacije z namenom zavarovanja drugih delov korporacije, da bi s tem razpršili tveganja. Te zavarovalne družbe sicer ne nastopajo na trgu zavarovalnih storitev.

Ugodni pogoji za poslovanje so povzročili, da je na območju otoka Guersney trenutno registriranih več kot sto petdeset takšnih podjetij (isti vir, 66). Ustanovitev t.i. Captive Insurance company je na otoku Guersney s pomočjo za to specializiranih podjetij mogoče opraviti v nekaj tednih in z malo stroški.

To področje ureja Guersney insurance business law iz leta 1986, ki določa, da je za ustanovitev zavarovalnice potrebnih sto tisoč funtov osnovnega kapitala. Poleg tega pa mora imeti zavarovalnica tudi garancijski sklad v višini 2,5 odstotka letnega prometa ali vsaj petdeset tisoč funtov, če promet ne dosega tega zneska (isti vir, 66).

Zavarovalnica mora imeti upravo in predsednika uprave, ki je prisoten na otoku. Poleg tega pa se njegove kvalifikacije in zanesljivost preverijo pri podelitvi licence.

3.5.4 Davčna zakonodaja

Družbe, ki jim ni uspelo pridobiti t.i. exempt statusa, so na obeh otokih podvržene plačilu dvajsetodstotnega davka na vse njihove donose ne glede na to, kje so jih ustvarile, medtem ko so podjetja, ki imajo omenjeni status, teh plačil oproščena. Fizične osebe so na obeh otokih podvržene plačilu davka na dohodek v višini dvajsetih odstotkov (Bornscheuer 1999, 62).

Potrebno je poudariti, da je možno to stopnjo skoraj poljubno znižati s pomočjo najrazličnejših davčnih olajšav. Upravne takse se zaračunajo po različnih stopnjah in sicer na otoku Jersey o stopnji 0,5 odstotka na Guersneyu pa po stopnji 1,25 odstotka (isti vir, 62). Upravne takse se plačajo pri prodaji nepremičnin, pri prometu premičnin in vrednostnih papirjev so plačila oproščeni..

3.5.5 Holdingi

Ustanavljanje in delovanje holdingov na otoku Jersey ureja poseben zakon, ki je bil sprejet leta 1989 z namenom povečanja privlačnosti otoka za investitorje. Da bi holding pridobil t.i. exempt status, mora izpolnjevati naslednje pogoje (Bornscheuer 1999, 67):

- deleži holdinga ne smejo biti v lasti oseb, ki imajo stalno prebivališče na otočju,
- večina članov vodstva podjetja mora imeti stalno prebivališče izven teritorija tega otočja,
- družba lahko izvaja posle samo izven območja otoka,
- razen sedeža podjetja ne sme imeti podjetje v lasti nobene nepremičnine na območju otočja.

Pri ustanovitvi holdinga je potrebno predložiti tudi imena in naslove lastnikov holdinga. Ti podatki se obdržijo v strogi tajnosti. Holdingi, ki izpolnjujejo zgoraj našete pogoje, so podvrženi plačilu zelo nizkih letnih prispevkov. Letni prispevek je fiksen in znaša petsto funtov (isti vir, 67). Honorarji, izplačani direktorjem ali drugemu osebju podjetja, ki ima naslov stalnega prebivališča izven območja Kanalskih otokov, so v celoti oproščeni plačila davkov in prispevkov (isti vir, 68). Če holding katerega izmed naštetih pogojev ne izpolnjuje, je potrebno računati z davčno stopnjo v višini dvajsetih odstotkov.

3.6. Dejstva, ki jih je potrebno upoštevati pri izbiri najprimernejše davčne oaze

Kdor resno razmišlja o ustanovitvi podjetja v katerem izmed področij kjer veljajo nizke ali nične davčne obremenitve, mora biti pri izboru zelo pazljiv in ne sme zasledovati samo finančnih koristi tega dejanja. Pri odločitvi je potrebno upoštevati tudi splošne gospodarske in politične razmere na tem področju, ter še cel kup pomembnih dejavnikov. Spodaj so našeta vprašanja, na katera bi si moral odgovoriti vsak investitor, preden bi se odločil za določeno davčno oazo:

1. Kako je s pravno zaščito poslov posameznega investitorja v izbrani davčni oazi? Ali obstaja v tem območju demokratična ureditev, ki investitorju (in njegovemu denarju) nudi vsaj zadovoljivo pravno zaščito?
2. Ali izbrana davčna oaza ustreza zahtevam investitorja glede infrastrukture od stanovanja, prometa, komunikacij do prehrane, elektrike in ostalih za življenje potrebnih stvari?
3. Ali ima investitor možnost pridobiti neomejeno stanovanjsko pravico in ali lahko državo brez omejitev zopet zapusti?
4. Kakšne pravice ima investitor v primerjavi z avtohtonimi prebivalci tega območja?
5. Ali ima investitor pravico izvajati svojo dejavnost tudi v davčni oazi in z domačimi podjetji?
6. Kako je razvito bančništvo? Ali velja bančna tajnost? Ali lahko investitor svoj denar brez omejitev zopet premakne v tujino?
7. Kako je z znanjem lokalnega jezika potencialnega investitorja? Ali je znanje tujih jezikov na izbranem območju dobro razvito?
8. Ali si lahko potencialni investitor s svojimi sredstvi na dolgi rok privošči življenje na izbranem območju? Ali lahko postane lastnik premoženja na izbranem območju brez omejitev in ali lahko to premoženje brez omejitev kasneje tudi proda?

9. Kakšne so prometne povezave z domovino? Kakšni so stroški obiska v izbranem območju?
10. Kakšne so povezave med davčnimi organi izbrane davčne oaze in domovino investitorja ter državami iz katerih prihajajo poslovni subjekti s katerimi namerava potencialni investitor poslovati. Kako je z dvojno obdavčitvijo in ali je lahko to za investitorja prednost? (Merten 2001, 224 - 225)

4. PREDSTAVITEV MOŽNOSTI, KI JIH IMAJO PODJETJA PRI OPTIMIZACIJI SVOJE DAVČNE POLITIKE

4.1 Transferne cene

V slovenskem jeziku se za opredelitev transfernih cen uporablja tudi izraz prenosne cene. Sicer pa izraz transferne cene lahko pomeni dvoje:

- znesek, ki ga zaračuna določen del organizacije (podjetja) drugemu delu organizacije za dobavo blaga oziroma storitev ali
- znesek, ki ga zaračuna povezana oseba drugi povezani osebi za dobavo blaga ali storitev.

Glede na opredelitev je transferna cena torej vsaka cena pri kateri si dve ali več povezanih oseb (ali posameznih delov teh povezanih oseb) med seboj zaračunava določeno blago oziroma storitve. Transferna cena je lahko enaka oziroma podobna tržni ceni, torej ceni, za katero bi se med seboj dogovorili dve nepovezani osebi – v tem primeru jo imenujemo neprilagojena transferna cena. Če transferna cena ni enaka oziroma podobna tržni ceni, torej ceni, za katero bi se med sabo dogovorili dve nepovezani osebi, jo imenujemo prilagojena transferna cena. To je rezultat dejstva, da sta se zanjo dogovorili dve povezani osebi, ki zaradi možnosti vpliva na medsebojne odločitve lahko s postavitvijo transfernih cen zasledujeta tudi druge cilje. Namesto cilja maksimiranja dobička vsake izmed povezanih oseb posebej je lahko cilj znižanje davčnih bremen skupine povezanih oseb kot celote in posledično maksimiranje dobička te skupine kot celote. (Glavina 2003, 4)

4.2 Davčni vidik transfernih cen

Transferne cene v zadnjih desetletjih stalno pridobivajo na pomenu predvsem zaradi svojega davčnega vidika. Izluščimo lahko kar nekaj vzrokov, ki so verjetno vplivali na tak razvoj dogodkov:

- zaradi vse ostrejšje konkurenčne borbe na trgu so tudi transferne cene postale eno izmed orodij v boju proti nasprotnikom. Povedano drugače: mednarodna podjetja so v oblikovanju transfernih cen našla koristno metodo za zniževanje celotne davčne obveznosti in posledično za povečanje čistega dobička. Večji dobiček namreč pomeni več prostih sredstev za investicije in zaradi tega hitrejšo rast.

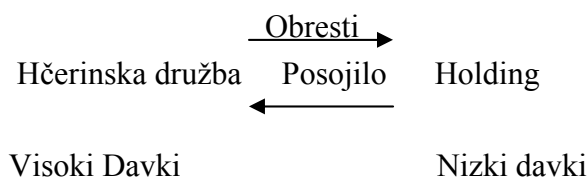
- Posledica je bila, da so se posamezne države začele zavedati pomena transference cen v mednarodnih podjetjih, ki lahko odločilno vplivajo na skupni znesek plačanih davkov. Sprejeta je bila ostrejša davčna zakonodaja s področja transference cen, na podlagi katere so posamezne davčne uprave začele temeljito nadzorovati oblikovanje transference cen v mednarodnih podjetjih. Cilj je bil jasen: preprečiti odliv dobička v tujino in tako preprečiti zmanjšanje zneska plačanih davkov.
- Posledica tega je bila, da so v podjetjih začeli posvečati veliko pozornost načinu oblikovanja transference cen, pripravljanju ustrezne dokumentacije in izobraževanju specializiranih strokovnjakov s tega področja.

V prihodnje lahko na tem področju pričakujemo predvsem tekmovanje posameznih držav v sprejemanju davčne zakonodaje, ki bi čim bolj zaostri področje oblikovanja transference cen in na ta način prisilila posamezna podjetja k izkazovanju večjega dobička v njeni državi. Zaradi politike posamezne države bodo tudi posamezne davčne uprave zaostri svoje ravnanje na področju inspiciranja transference cen. Tako ravnanje zelo verjetno vodi do nezdrave konkurence, ki bo le na kratek rok koristila zdaj eni zdaj drugi, na dolgi rok pa lahko negativno vpliva na celotno mednarodno trgovino. Obstaja sicer možnost, da se bo skupina držav (v okviru mednarodnih organizacij, kot sta na primer OECD ali Evropska unija) še natančneje dogovorila glede načina oblikovanja transference cen v podjetjih vendar pa kakršenkoli sporazum nikoli ne bo zajel vseh držav v katerih poslujejo ta podjetja. (Glavina 2003, 34)

Še veliko večji problem pa po mojem mnenju predstavlja dejstvo, da bo zaradi množice različnih interesov tak sporazum izjemno težko doseči.

Transferne cene so velik problem tudi zato, ker se je potrebno zavedati, da med tridesetimi in petdesetimi odstotki svetovne trgovine poteka med podjetji, zato so cene lahko zelo prilagodljive (Glavina 2003, 38). Transferne cene se še posebej uporabljajo pri storitvah med podjetji znotraj večjih družb, pri avtorskih pravicah ter patentih in licencah. Glavna težava pri transference cenah pa se skriva v tem, da je tržno ceno patentov, licenc ipd zelo težko oceniti.

4.3 Holdingi

Pri tej možnosti, ki jo imajo podjetja, se dobiček prikaže v državi, v kateri ima holding stalni sedež, medtem ko hčerinska družba posluje s pozitivno ničlo ali celo izkaže izgubo. Številne države namreč nudijo holdingom, ki so v lasti koncernov, še posebej nizke davke. Kot primer tukaj bi navedel Belgijo in možnost, ki jo le ta ponuja mednarodnim podjetjem, kot je na primer nemški koncern BMW.

Belgija namreč podjetjem, ki delujejo v vsaj štirih državah, ponuja vzpostavitev tako imenovanih Coordination Centers. V njih lahko koncerni centralizirajo vse vrste storitev, od reklame in trženja do pravnega svetovanja in predvsem svoje finančne posle, ne da bi bili tako doseženi dobički obdavčeni. Davke morajo namreč plačati samo za majhen del svojih krajevnih izdatkov. Tukaj je zelo zanimiv podatek, da BMW, sedeč po bilanci, v belgijski podružnici prigospodari kar tretjino dobička celotnega koncerna, ne da bi tam izdelal en sam avto (Martin in Schumman 1997, 195).

4.4 Double – dib leasing

Drugo ime za to možnost je tudi dvojni obračun leasinga. Pri tej možnosti za zmanjšanje zneska, potrebnega za plačilo davkov, lahko podjetja izkoriščajo po državah različne predpise o odpisu preko leasinga najete opreme, tako da z nabavnimi stroški za stroje, pogonske centrale in letala v dveh državah istočasno znižajo davčno osnovo. (Matrin, Schumann, 1997, str. 194)

4.5 Dutch sandwich

Dutch sandwich ali nizozemski sendvič. Ta metoda temelji na predpostavki, da ima podjetje sedež na Nizozemskem in proizvodne obrate v neki davčni oazi. Tukaj prideta najpogosteje v poštev Švica ali nizozemski Antili. Z uporabo obeh davčnih zakonodaj je namreč mogoče na devet desetin dobička, ki ga podjetje ustvari, plačati le pet odstotkov davka na dobiček (Matrin, Schumann, 1997, str. 194).

5. PREDSTAVITEV UKREPOV DRŽAV IN SKUPNOSTI DRŽAV TER RAZLIČNIH MEDNARODNIH ORGANIZACIJ V BOJU PROTI DAVČNIM OAZAM

Da bi lahko bolje razumeli ukrepe držav, skupnosti držav in različnih mednarodnih organizacij v boju proti davčnim oazam, moramo najprej opredeliti skupine, ki jim davčne oaze najbolj koristijo in tiste, ki jim najbolj škodijo.

5.1 Skupine, ki jim davčne oaze najbolj koristijo

5.1.1 Premožni zasebniki

Po ocenah organizacije Attac so premožni zasebniki pred davčnimi oblastmi s pomočjo različnih bank in investicijskih skladov, ki delujejo v davčnih oazah, skrili sedem do osem bilijonov ameriških dolarjev (Giegold 2003, 3). Pri tej številki je potrebno opozoriti, da je to konzervativna ocena, zato so številke v realnosti najverjetneje še nekoliko višje. Če se tukaj malo poigramo s številkami in uporabimo povprečen letni donos manj tveganih naložb v višini šestih odstotkov in če potem upoštevamo, da bi bil ta dohodek obdavčen po stopnji tridesetih odstotkov, potem lahko vidimo, da so bili državni proračuni držav prikrajšani za približno sto štiriinštirideset milijard ameriških dolarjev davkov in prispevkov. Ta številka pa je približno trikratnik pomoči, ki jo razvite države prispevajo za pomoč državam v razvoju (Giegold 2003, 4).

5.1.2 Multinacionalna podjetja in kriminalna ekonomija

Ocenjuje se, da je v davčnih oazah po svetu trenutno registriranih skoraj 2,5 milijona podjetij (Giegold 2003, 4). Ta podjetja se uporabljajo v zelo različne namene. Velike multinacionalne družbe podjetja povsem javno uporabljajo zato, da se z njihovo pomočjo izogibajo plačilu davkov. S pomočjo manipulacij pri transfernih cenah, kreativnim računovodstvom in z drugimi triki ustvarjajo dobičke tam, kjer so davki najnižji, tam kjer so davki visoki, pa izkazujejo zelo visoke stroške. To se je pokazalo pri stečaju ameriškega koncerna Enron, ki je imel za svoje potrebe registriranih kar sedemsto enainosemdeset hčerinskih družb v različnih davčnih oazah po svetu. Določen delež družb, ki so registrirane v davčnih oazah, se uporablja tudi v kriminalne namene, vendar to ni tema tega diplomskega dela, zato temu področju ne bom posvečal pozornosti.

5.1.3 Davčne oaze

Seveda imajo od davčnih oaz koristi tudi davčne oaze same. Javni sektor pridobiva prispevke in davke od podjetij, registriranih v davčnih oazah, ki jih brez davčnih ugodnosti po vsej verjetnosti ne bi bilo. Sicer lahko sklepamo, da so ti prihodki v primerjavi z davčnimi izpadi v razvitih državah skoraj smešno majhni, vendar se je potrebno zavedati, da so davčne oaze v zelo visokem odstotku primerov zelo majhni teritoriji, ki za razvoj niti ne potrebujejo zelo velikih sredstev.

Kot drugo pa je potrebno poudariti, da je nekaterim davčnim oazam uspelo ustvariti zelo močan finančni sektor, ki nudi delo precejšnjemu številu ljudi. Tukaj bi lahko kot primer navedli Liechtenstein, Kajmanske otoke ali Švico. Za večino drugih davčnih oaz zadnja trditev v veliki meri ne velja, saj se podjetja večinoma upravljajo kar iz tujine

5.2 Skupine, ki jim davčne oaze najbolj škodujejo

5.2.1 Socialni sistemi v razvitih državah

V razvitih industrijskih državah je oblastem s pomočjo davkov in prispevkov uspelo ustvariti pravičen socialni sistem. V veliki večini razvitih držav se davki in prispevki obračunavajo po progresivni davčni stopnji, kar pomeni, da mora tisti, ki več zasluži, tudi več prispevati v državno blagajno. Socialni sistemi kot so zdravstveno varstvo, pokojninski sistemi, zavarovanje za primer brezposelnosti, imajo poleg namena zavarovanja posameznika tudi efekt prerazdelitve denarja. Tukaj ne smemo pozabiti niti socialnih pomoči, otroških dodatkov ipd. Vse to pa je mogoče financirati samo s pomočjo davkov in prispevkov. Državljeni sprejmejo davčni sistem le če smatrajo, da je pravičen. Takšen pa je davčni sistem le, če so obdavčeni vsi dohodki in če bogatejši prispevajo v proračun več kot revnejši sloji. Davčne oaze posredno ogrožajo to krhko ravnotežje, ker se je z izkoriščanjem možnosti, ki jih le te ponujajo, mogoče izogniti plačilu davkov. S tem pa se pokoplje legitimnost celotnega davčnega sistema in tudi sprejemljivost socialne države.

Poleg tega se je potrebno zavedati, da se med drugim tudi zaradi davčnih oaz v veliki večini razvitih držav pojavljajo luknje v proračunih. Natančnih ocen o vlogi, ki jo imajo davčne oaze pri teh luknjah, ni. Številke se gibljejo med osmimi in petintridesetimi milijardami dolarjev (Giegold 2003, 5).

5.2.2 Države v razvoju

Nekatere države v razvoju so davčni dumping uspešno uporabile kot strategijo svojega razvoja (Liechtenstein...). To jim je uspelo zaradi v točki 5.1.3. opisanih dejstev. Za večje države v razvoju so davčne oaze lahko velik problem, kajti te države so zaradi izogibanja plačilu davkov prikrajšane za pomembne prihodke v državnih proračunih. Samo primanjkljaj zaradi izpada plačila davkov na premoženje bogatih posameznikov je po ocenah strokovnjakov organizacije OXFAM letno velik približno petnajst milijard dolarjev (Giegold 2003, 18). Še večja težava pa je obdavčitev mednarodnih koncernov. Tukaj je po oceni strokovnjakov organizacije letni primanjkljaj kar petintrideset milijard dolarjev (isti vir, 19). Skupaj se tako letno izgubi približno petdeset milijard dolarjev, ki bi jih sicer v teh državah verjetno namenili razvoju. Ta številka tudi približno ustreza celotni letni pomoči razvitih držav za države v razvoju (isti vir, 4).

5.2.3 Majhna in srednje velika podjetja

Na koncu ne smemo spregledati dejstva, da so tudi majhna in srednje velika podjetja na strani tistih, ki z bohotenjem davčnih oaz izgubljajo. Možnosti, ki jih ponujajo davčne oaze, namreč v veliki večini primerov izkoriščajo zgolj velika podjetja, ki imajo hčerinske družbe v različnih državah. Majhna podjetja le teh nimajo skoraj nikoli, srednje velika podjetja pa le redko (Martin in Schumann 1997, 193). Ti dve skupini podjetij sta tako podvrženi večjim pritiskom davčnih oblasti. Posledica tega je tudi nezmožnost enakovrednega kosanja majhnih in srednje velikih podjetij z velikimi podjetji.

5.3 Ukrepi, ki bi jih bilo potrebno uvesti.

Po mnenju vodilnih strokovnjakov različnih mednarodnih organizacij (Mednarodni denarni sklad, Svetovna banka za obnovo in razvoj..) bi bilo potrebno, v kolikor se želi rešiti problem davčnih oaz, povleči naslednje ukrepe (Giegold 2003, 32):

- davčni dumping med različnimi državami na področju obdavčitve dobičkov bi bilo potrebno ukiniti,
- dohodke od kapitala privatnih oseb bi bilo potrebno obdavčiti s takšno davčno stopnjo kot so obdavčeni dohodki od dela in to ne glede na to, kje so bili ti dohodki ustvarjeni.

Pri dohodkih od kapitala fizičnih oseb se kot najbolj učinkovita rešitev omenja sistem, ki ga poznajo v Združenih državah Amerike. Tam je problem davčnega dumpinga med neodvisnimi zveznimi državami poznan že precej časa. Ameriška rešitev je zelo preprosta. In sicer morajo banke in podjetja, ki se ukvarjajo z naložbami, ministrstvu za finance dostavljati sezname investitorjev, ki so potem osnova za obračun davka pri posamezniku. To omogoča učinkovito obdavčitev dohodkov od kapitala brez možnosti svobodnega odločanja posameznika o tem, kje bodo njegovi dohodki od kapitala obdavčeni.

Pri dobičkih podjetij naj bi bila najboljša rešitev obdavčitev po naslednjem ključu: dobički podjetja se obdavčijo v državi, v kateri ima podjetje sedež. Poleg tega pa bi, če bi bilo neko podjetje v svoji matični državi obdavčeno po stopnji tridesetih odstotkov, v drugi državi, v kateri ima hčerinsko družbo, pa po stopnji na primer petindvajset odstotkov, podjetje moralo na dobiček te hčerinske družbe doma plačati še preostalo razliko v višini petih odstotkov (Giegold 2003, 38). S tem bi se dosedanji sistem vzpodbud podjetjem s strani držav obrnil na glavo. Do sedaj so države v smislu davkov namreč kar tekmovali, katera bo podjetjem ponudila boljše pogoje. Ob uveljavitvi obdavčitve po zgoraj omenjenem ključu pa bi tudi države, v katerih ima koncern hčerinske družbe, zahtevale enako visoke deleže dobička kot države, v katerih ima podjetje svoj sedež, saj bi morale podjetje razliko navsezadnje sicer plačati doma.

Ena izmed posledic obdavčitve po tem ključu bi bila tudi, da odločitve za investicije ne bi več v tolikšni meri temeljile na tem, kolikšne davčne olajšave bi bila posamezna država pripravljena ponuditi podjetjem. Vendar je tukaj potrebno opozoriti na to, da direktne davčne olajšave lahko nadomestijo tudi drugi elementi kot je poceni delovna sila ipd.

Če se omejimo samo na Evropsko unijo, bi bila za ukinitve davčnega dumpinga uporabna tudi sledeča rešitev. Tukaj imam v mislih harmonizacijo davčnih stopenj med državami članicami. Vendar so po mojem mnenju možnosti za kaj takšnega vsaj kratkoročno zanemarljive.

Kot ena izmed alternativ se omenja tudi obdavčitev podjetij po kraju nastanka prometa. Kdor bi torej želel prodajati produkte v določeni državi bi moral plačati davek po določeni stopnji glede na ustvarjen promet. Takšen način obdavčitve bi bil po mojem mnenju še najbolj pravičen in učinkovit. Trenutno se takšen sistem obdavčitve skuša uveljaviti v Kaliforniji tako da bo potrebno počakati še nekaj časa, da bi videli, koliko je uvedba takšnega sistema smiselna (Giegold 2003, 40).

V veliko pomoč pri obdavčitvi dobičkov mednarodnih podjetij bi bila ustanovitev neke vrste svetovne davčne uprave, ki bi uveljavila mednarodne davčne zakone in aktivno pomagala nacionalnim davčnim upravam (isti vir, 81).

5.4. Aktualni politični ukrepi

Države, skupnosti držav in različne mednarodne organizacije si zelo prizadevajo, da bi uničile davčne oaze in s tem preprečile izogibanje plačilu davkov.

5.4.1 OECD- Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj

V organizaciji za ekonomsko sodelovanje in razvoj se zavedajo problema, ki ga predstavljajo davčne oaze, zato je OECD sprejel in že uresničuje iniciativo proti škodljivi davčni konkurenci.

Poročilo iz leta 1998 opredeljuje kot škodljive tiste jurisdikcije, ki (OECD 1998, 25-29):

- obdavčujejo dohodek pravnih in fizičnih oseb po izredno nizkih stopnjah oziroma uporabljajo ničelno davčno stopnjo,
- ne nadzorujejo transakcij, ki jih opravljajo offshore družbe,
- ne izvajajo učinkovitega zunanjetrgovinskega in deviznega nadzora,
- niso pregledne,
- omogočajo anonimnost vlagateljev in tajnost poslovanja,
- ne sodelujejo s tradicionalnimi davčnimi sistemi pri izmenjavi informacij.

Poročilo opisuje škodljivo davčno delovanje kot razmere, v katerih so davčni režimi oblikovani tako, da izpodrinejo davčno osnovo druge države. To se zgodi takrat, ko so drugi davčni režimi bolj privlačni za naložbe ali varčevanja, ki izvirajo iz drugih držav, in kadar omogočajo izogibanje davkom teh drugih držav. (OECD 1998, 25-29)

V tej iniciativi so vse davčne oaze pozvali k ukinitvi ukrepov, ki se jih smatra kot škodljivo davčno konkurenco drugim državam. Vse države in ozemlja, ki so se temu uprle, so bile uvrščene na t.i. črno listo. Medtem ko je to listo leta 2001 sestavljalo še več kot trideset davčnih oaz, jih je na tej listi trenutno samo še sedem. Zdajšnja listo sestavljajo naslednje države in teritoriji: Andora, Liechtenstein, Liberija, Monako, Maršalski otoki, Nauru in Vanuatu (Plantan 2002). Potrebno je poudariti, da na tej listi ni držav članic OECD-ja kot sta recimo Švica in Luksemburg, ki ju prav tako štejemo med davčne oaze. Ti državi naj bi obravnavali kasneje. Razlog, da se je seznam nekooperativnih davčnih oaz tako skrčil, je potrebno poiskati v ZDA. Združene države Amerike so po zamenjavi oblasti, ko je na oblast prišel George W. Bush najprej zavrnile iniciativo OECD, po 11.9. pa so jo začele upoštevati nekoliko bolj resno. To je glavni razlog zaradi katerega morajo od takrat davčne oaze, če želijo izginiti iz tega seznama, podpisovati zelo nejasno obvezo o izmenjavi davčnih informacij z drugimi državami. S tem se je strinjala kar velika večina davčnih oaz po svetu. Vendar je ta obveza bolj kot

ne samo pesek v oči, saj to za kršitelje davčnih predpisov ne pomeni velike nevarnosti. Navsezadnje je potrebno upoštevati, da je na svetu sedemdeset davčnih oaz z nepreglednim številom bank in naložbenih podjetij, kar pomeni velikansko nepreglednost. Tudi zaradi tega se ni bati konca davčnih oaz.

5.4.2 Evropska unija

Že kar nekaj let potekajo v evropski uniji pogajanja o t.i. davčnem paketu. V okviru tega naj bi rešili tudi najbolj pereče probleme s področja davčnega dumpinga v EU. Glavni problemi, ki jih je potrebno rešiti so (Giegold 2003, 50):

- škodljivo tekmovanje med državami pri obdavčitvi podjetij,
- izogibanje plačilu davkov pri zasebnih kapitalskih naložbah,
- prevare pri prometnem davku s pomočjo prehajanja mej.

Žal ta pogajanja napredujejo zelo počasi. Lahko bi rekli, da se na tem področju ne premakne nič. Preveč je namreč držav, ki jim sprejetje takšnega sporazuma ne predstavlja prioritete. Pri škodljivem tekmovanju med državami pri obdavčitvi podjetij je bila tako sestavljena lista več kot dvestotih škodljivih ukrepov, ki jih izvajajo države. To pa tudi vse, kar se je zgodilo.

Pri izogibanju plačila davkov pri zasebnikih je bil dosežen naslednji dogovor. In sicer je po dolgoletnih pogajanjih finančnim ministrom Evropske unije na zasedanju v Bruslju vendarle uspelo doseči dogovor o obdavčitvi hranilnih vlog tistih državljanov, ki svojega denarja ne hranijo v domačih bankah, ampak se odločijo za varčevanje v bankah s sedežem v drugih državah članicah povezave ali v tretjih državah. Tako si od začetka leta 2004 12 članic EU izmenjuje informacije o obrestnih prihodkih na bančnih računih v lasti tujcev, medtem ko so si Avstrija, Belgija in Luksemburg izborili prehodno obdobje. Omenjene tri države bodo namreč vse obrestne prihodke na bančnih računih obdavčile z enotno davčno stopnjo 15 odstotkov v letih 2004-2006, 20 odstotkov v letih 2007-2009 ter 35 odstotkov od leta 2010 naprej, zaradi tega pa se jim ne bo potrebno odreči bančni skrivnosti, tako da ne bodo obvezane z drugimi članicami unije izmenjevati informacij o varčevalcih svojih bank (Giegold 2003, 54). Tri četrtine prihodkov iz naslova enotnega davka bodo Avstrija, Belgija in Luksemburg nakazali tistim državam, ki bi jim sicer varčevalec moral plačati davek na svoje obrestne prihodke.

Varčevalci so se lahko doslej zaradi različnih pravnih ureditev, ki urejajo poslovanje bank, odločali za vlaganje denarja v banke tistih držav, ki zaradi zahteve po bančni skrivnosti niso razkrivale obrestnih prihodkov svojih varčevalcev ter jim s tem olajševale utajo davka na dohodek od kapitala, za kar pa so bili prikrajšani nacionalni

proračuni tistih držav, ki zaradi svojih predpisov za varčevalce niso bile tako privlačne. Dogovor med članicami povezave cilja torej predvsem na odpravo konkurenčnega boja med različnimi davčnimi sistemi znotraj EU.

Ob tem je potrebno opozoriti, da so Avstrija, Luksemburg in Belgija dolgo nasprotovali vsakršnemu dogovoru znotraj Unije, če se temu ne bi pridružila tudi Švica, ki je trmasto vztrajala pri tem, da si s povezavo ne bo izmenjevala informacij o obrestnih prihodkih varčevalcev svojih bank, saj ji je to onemogočala stroga zakonodaja o bančni skrivnosti (Giegold 2003, 56). V primeru, da bi tudi Avstrija, Belgija in Luksemburg odpravili bančno skrivnost in pristali na izmenjavo informacij, bi lahko bili soočeni z begom kapitala v Švico oziroma države, znane kot davčne oaze.

Ker se Švica ni uklonila pritiskom unije, je morala povezava popustiti in nasprotnicam izmenjave informacij priznati prehodno obdobje. Vendar dogovor vsebuje določilo, da bodo te države začele izmenjevati informacije o varčevalcih, kakor hitro bo Švica pristopila k posebnemu protokolu Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki omogoča izmenjavo informacij, samo v primeru, če za to prizadeta država izrecno zaprosi (Giegold 2003, 57).

Dogovor tudi predvideva sklenitev sporazuma s Švico, v katerem bi se slednja zavezala, da bo prihranke obdavčila z isto stopnjo kot Avstrija, Belgija in Luksemburg, tri četrtine tako pobranih davčnih dajatev pa nakazala članicam unije, katerih državljani so varčevalci.

Pri vsem tem se je potrebno zavedati, da ostajajo kapitalski dobički zunaj tega dogovora.

5.4.3 Združene države Amerike

Združene države Amerike so v nasprotju z EU za svoje državljane že dosegle sporazum s Švico in Luksemburgom. (Giegold 2003, 60). Ti dve državi sta se namreč pod velikim političnim pritiskom že obvezali k sprejetju ukrepov, ki bi preprečevali izogibanje plačilu davkov ameriških državljanov.

5.4.4 Republika Slovenija

Slovenska vlada doslej še ni predstavila uradnega stališča do davčnih oaz. Upošteva njeno sodelovanje v organizaciji OECD, pri čemer doslej ni izrazila pomislekov o njenih dejavnostih v boju zoper škodljive davčne sisteme, lahko sklepamo, da ima Slovenija do davčnih oaz enako stališče kot ga zastopa organizacija OECD. Oblasti Republike Slovenije so morale pripraviti ukrepe na področju davčne zakonodaje, ki so že bili sprejeti oziroma bodo stopili v veljavo v bližnji prihodnosti.

6. PREDSTAVITEV REZULTATOV ANKETE O POZNAVANJU DAVČNIH OAZ MED SLOVENSKIMI PODJETJI

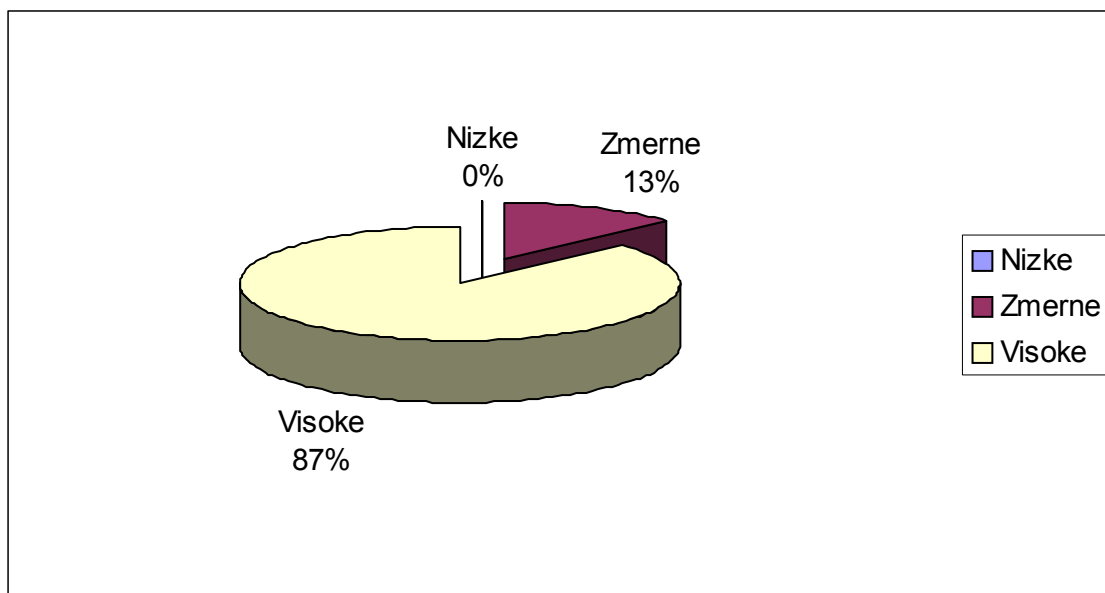
Cilj ankete je bil preveriti poznavanje davčnih oaz v slovenskih podjetjih. Za izvedbo ankete sem uporabil vprašalnik, sestavljen iz šestih vprašanj (glej: Priloga 1), ki je bil podjetjem posredovan po pošti. Podjetja, med katerimi sem izvedel anketo, sem razdelil v tri skupine. In sicer: majhna, srednje velika in velika podjetja. Pri tej razdelitvi sem se posluževal kriterijev, zapisanih v Zakonu o gospodarskih družbah (www.dz-rs.si 2004). Anketa je bila izvedena med sto petdesetimi slovenskimi podjetji od katerih se jih je na vprašalnik odzvalo dvaindevetdeset oziroma enainšestdeset odstotkov. Analiza pridobljenih podatkov je bila izvedena s pomočjo opisne statistike.

6.1. Analiza odgovorov na vprašanje št.1

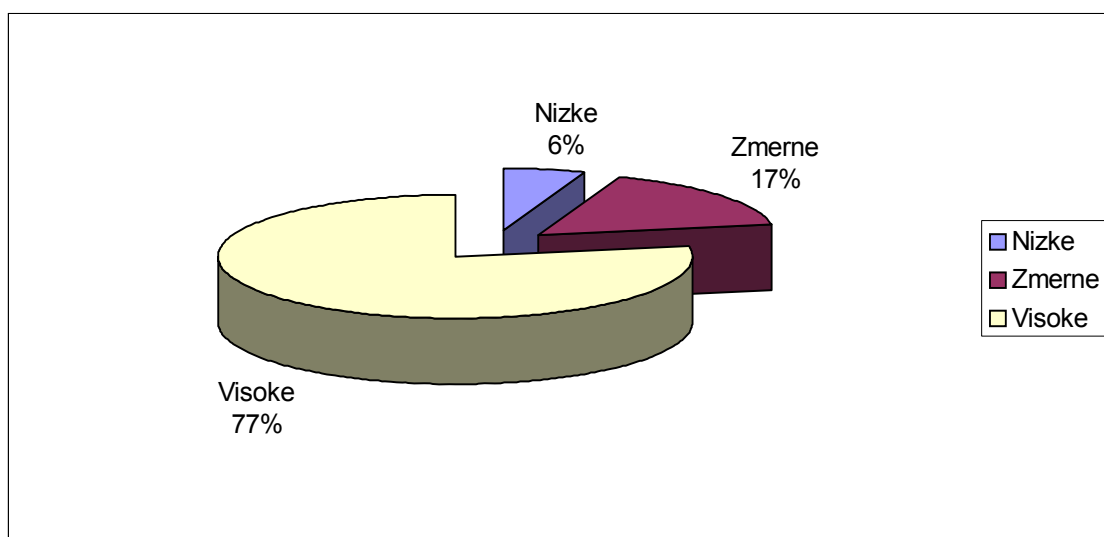
Kakšne se vam zdijo davčne obremenitve v Sloveniji

- a.) Nizke
- b.) Zmerne
- c.) Visoke

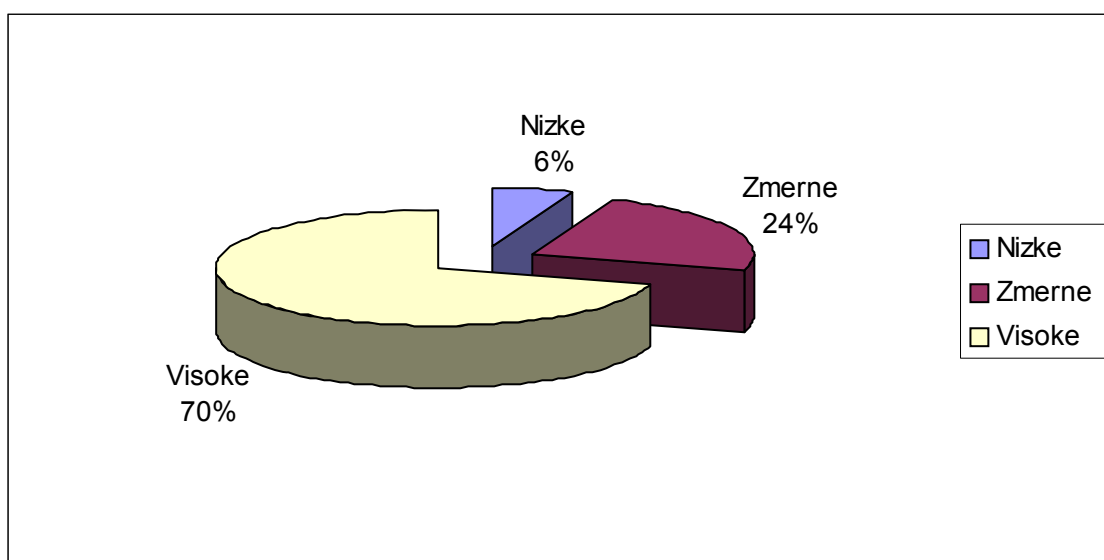
Slika 6.1 »Kakšne se vam zdijo davčne obremenitve v Sloveniji« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.2 »Kakšne se vam zdijo davčne obremenitve v Sloveniji« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.3 »Kakšne se vam zdijo davčne obremenitve v Sloveniji« - odgovori v velikih podjetjih.

6.2 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.1

Na vprašanje, kakšne se zdijo podjetjem, ki so sodelovala v anketi, davčne obremenitve v RS, so se podjetja glede na velikost odzvala različno. Tako je kar 87% anket, ki so prišle od majhnih podjetij odgovorilo, da se jim zdijo davčne obremenitve podjetij v Sloveniji visoke. Med srednje velikimi podjetji se je tako opredelilo 77% podjetij. Med velikimi podjetji pa jih je bilo mnenja, da so davčne obremenitve v republiki Sloveniji visoke, 70%. Da so davčne obremenitve v republiki Sloveniji zmerne, je menilo 13% anketiranih v majhnih podjetij in 17% med anketiranimi v srednje velikih podjetjih. V velikih podjetjih je bilo takšnega mnenja 24% anketiranih.

Z možnim odgovorom, da so davčne obremenitve v RS nizke, se ni strinjalo niti eno majhno podjetje, medtem ko je bil delež tako mislečih v srednje velikih podjetjih 6%. V velikih podjetjih pa se je z ponujenim odgovorom, da so davčne obremenitve v republiki Sloveniji nizke, prav tako strinjalo 6% anketiranih.

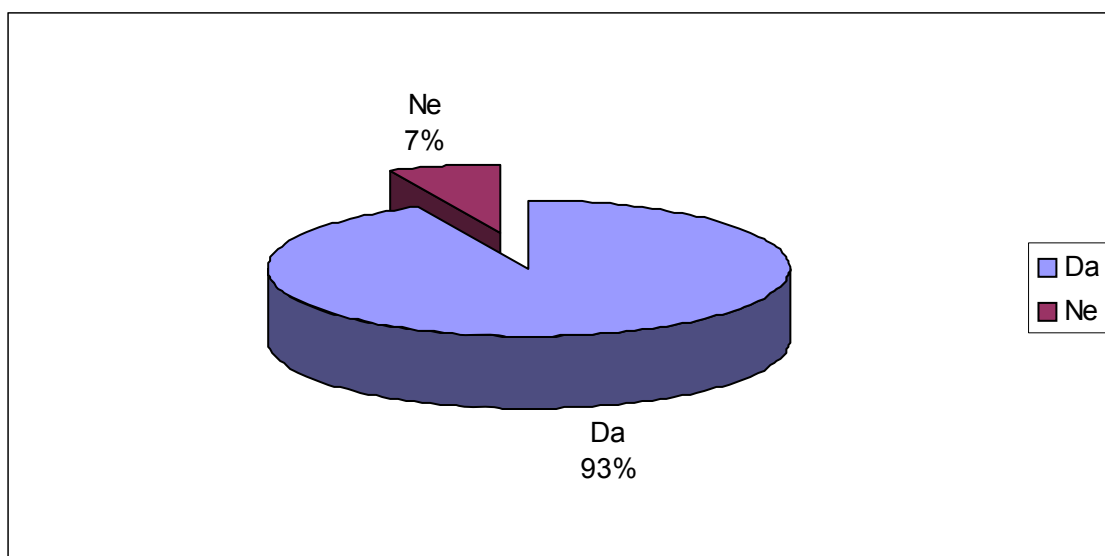
Glede na pridobljene odgovore pri tem vprašanju lahko sklepamo, da so le ti povezani z vpletenostjo podjetij v mednarodno poslovno okolje. Majhna podjetja so v povprečju bistveno manj vpletena v mednarodno poslovno okolje kot srednje velika in predvsem velika podjetja, ki jim slovensko tržišče povečini predstavlja le enega izmed manjših trgov. Zato lahko sklepamo, da imajo deloma v srednje velikih in predvsem velikih podjetjih bolj realen pogled na davčne obremenitve, ki veljajo v Republiki Sloveniji in drugje. Ne moremo pa na podlagi teh rezultatov trditi, da so davčne obremenitve v Republiki Sloveniji nizke. Velja, da je trenutno obdavčitev kapitala glede na zahodnoevropska gospodarstva dokaj nizka, medtem ko je obdavčitev dela dokaj visoka in zaradi tega naše gospodarstvo ni sposobno konkurirati drugim vzhodnoevropskim gospodarstvom predvsem na področju delovno intenzivnih panog.

6.3) Analiza odgovorov na vprašanje št. 2

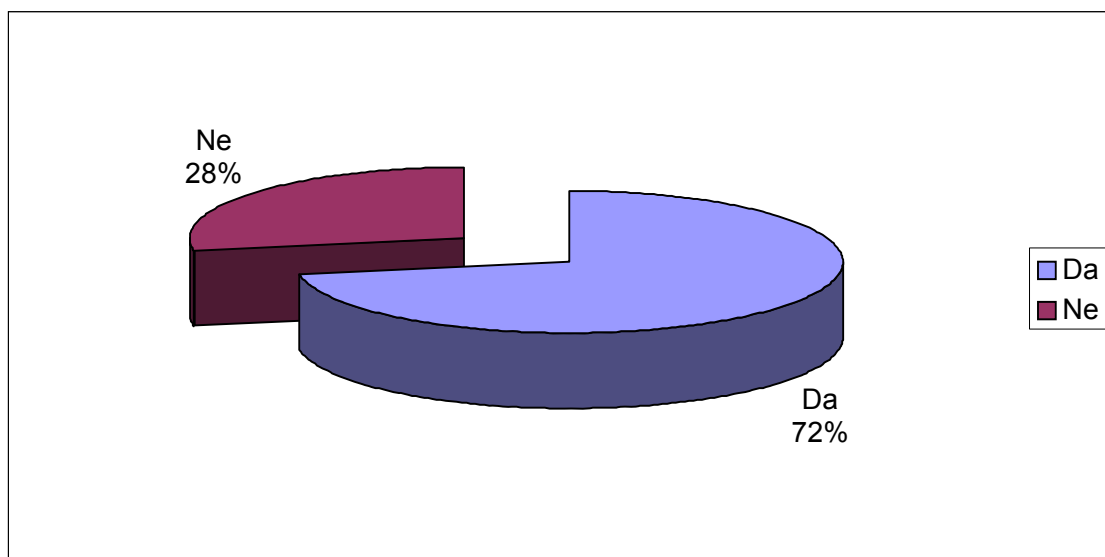
Ali davčne obremenitve pomembno vplivajo na Vaše poslovne odločitve

- a.) Da
- b.) Ne

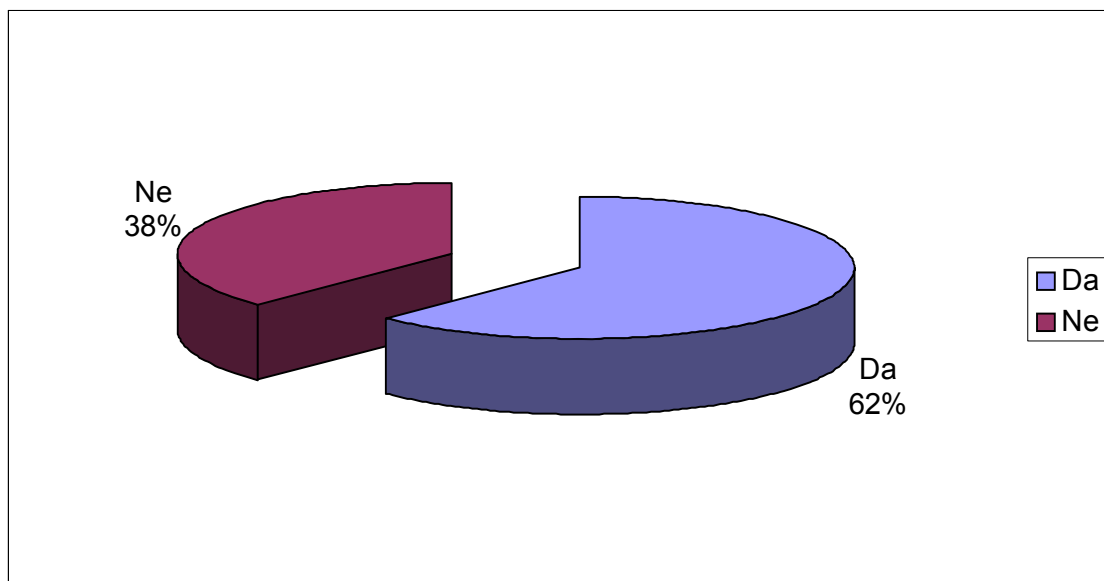
Slika 6.4 »Ali davčne obremenitve pomembno vplivajo na Vaše poslovne odločitve« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.5 »Ali davčne obremenitve pomembno vplivajo na Vaše poslovne odločitve« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.6 »Ali davčne obremenitve pomembno vplivajo na Vaše poslovne odločitve« - odgovori v velikih podjetjih.

6.4 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.2

Na vprašanje, ali davčne obremenitve pomembno vplivajo na poslovne odločitve sodelujočih v anketiranih podjetjih, je v majhnih podjetjih pritrdilno odgovorilo 93% anketirancev, da ne vplivajo pomembno pa 7% anketirancev. Med srednje velikimi podjetji je na to vprašanje pritrdilno odgovorilo 72% anketirancev medtem, ko je 28% anketirancev odgovorilo, da davčne obremenitve ne vplivajo pomembneje na njihove poslovne odločitve.

Med velikimi podjetji pa je bilo mnenja, da davčne obremenitve pomembno vplivajo na njihove poslovne odločitve zgolj 62% anketirancev, medtem ko je nikalno odgovorilo 38% anketirancev.

Glede na rezultate pri tem vprašanju lahko sklepamo, da imajo odgovorni predvsem v srednje velikih in velikih podjetjih dokaj brezbrizen odnos do davčnih obremenitev pri odločanju. Če je temu tako bi se morali odgovorni v teh dveh skupinah podjetij zamisliti nad svojim ravnanjem, če upoštevamo dejstvo, da sta ti dve skupini podjetij veliko pogosteje kot majhna podjetja udeleženi pri velikih investicijah tako v lastni državi kot tudi v tujini. Tukaj bi si lahko vzeli vzor po tujih podjetjih in njihovem odločanju za investicije tako v lastni državi kot tudi v tujih državah. Poglejmo za primer kemijsko industrijo. Preden se neko podjetje odloči za investicijo v nekem kraju ali državi si zagotovi primerne pogoje za poslovanje. Tu še posebej pomembno vlogo igrajo davčne obremenitve podjetja. Tukaj bi za ilustracijo navedel primer ameriškega podjetja Dow

Chemical, ki je v vzhodni Nemčiji leta 1995 prevzel tri največje obrate kombinata Buna pod imenom BSL Olefinverbund, ki bi jih sicer zaprli. Glede na pogodbo je moral koncern k predvidenim 4 milijardam nemških mark naložb sam prispevati zgolj 200 milijonov in še to v obliki obrestovanega posojila matične družbe. Hkrati je morala BVS, družba, ki je nasledila Buno, zagotoviti, da bo do konca leta 1999 poravnala vse izgube BSL do najvišje meje 2,7 milijarde nemških mark. Ker pa je novo podjetje začelo s knjigovodsko preneseno izgubo 3,2 milijarde mark, bo Dow za nedoločen čas ostal oproščen davkov, tudi če bo imel dobičke. Poleg tega bo smel koncern 30 let na državne stroške sanirati vsa podedovana strupena zemljišča. Dobil bo tudi cevovod do čezmorskega pristanišča v Rostocku. Dow je moral za te olajšave in subvencije zagotoviti zgolj 1800 delovnih mest, zajamčenih do leta 1999. Predvidena pogodbeni kazni za vsako manjkajoče delovno mesto je znašala 60.000 nemških mark. V celoti vzeto bo tako Zvezna republika Nemčija vsako delovno mesto predvidoma subvencionirala s petimi milijoni mark. Dow Chemical pa bo, ne da bi karkoli tvegala, imel vsaj poldrugo milijardo mark dobička tudi, če bo celotno podjetje propadlo (Martin in Schumann 1997, 198-199)

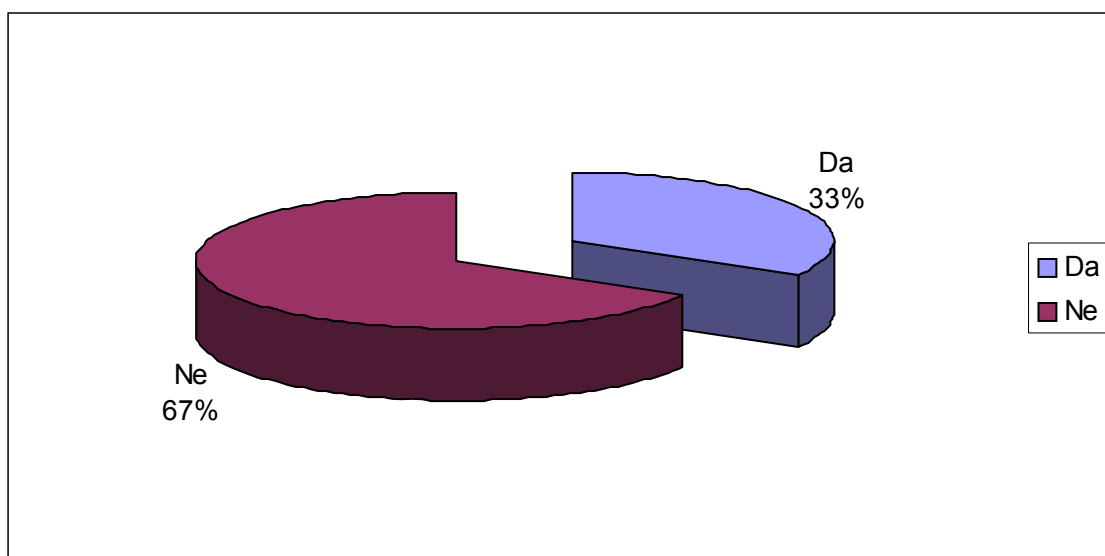
Tukaj je potrebno poudariti, da je ta primer naveden zgolj za ilustracijo, kakšne ugodnosti si lahko priskrbi podjetje in ne predstavlja vsakdanje prakse.

6.5 Analiza odgovorov na vprašanje št.3

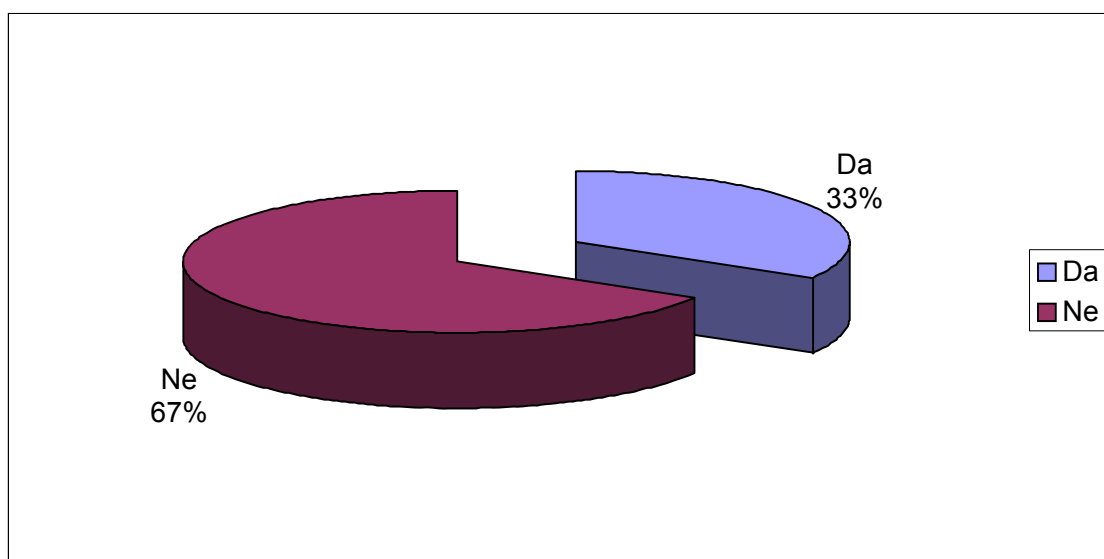
Ali bi bili pripravljene zaradi ugodnih davčnih predpisov premakniti sedež podjetja v tujino?

- a.) Da
- b.) Ne

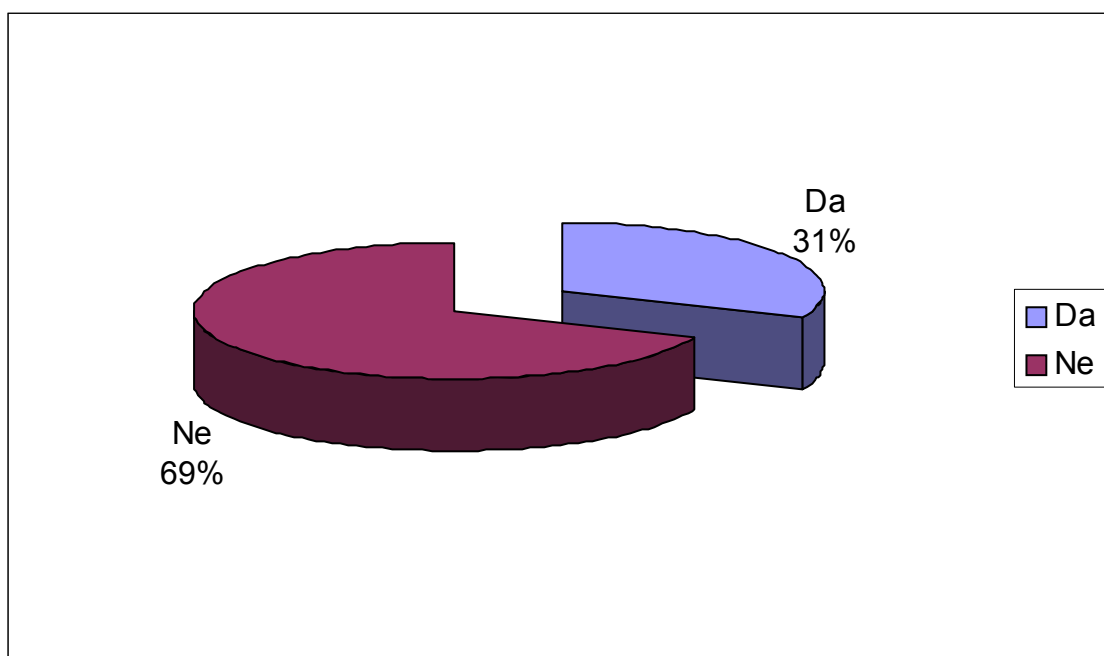
Slika 6.7 »Ali bi bili pripravljene zaradi ugodnih davčnih predpisov premakniti sedež podjetja v tujino« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.8 »Ali bi bili pripravljene zaradi ugodnih davčnih predpisov premakniti sedež podjetja v tujino« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.9 »Ali bi bili pripravljene zaradi ugodnih davčnih predpisov premakniti sedež podjetja v tujino« - odgovori v velikih podjetjih.

6.6 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.3

Na vprašanje, ali bi bili pripravljene zaradi ugodnih davčnih predpisov premakniti sedež podjetja v tujino, je bila struktura odgovorov po posameznih skupinah podjetij precej podobna.

Tako je na to vprašanje med majhnimi podjetji pritrdilno odgovorilo 33% anketirancev, medtem ko je nikalno odgovorilo kar 67% anketirancev. Med srednje velikimi podjetji je na to vprašanje pritrdilno odgovorilo 33% anketirancev, nikalno pa 67% anketirancev. Tudi med velikimi podjetji je struktura odgovorov zelo podobna strukturi odgovorov pri majhnih in srednje velikih podjetjih, saj je kar 69% anketirancev odgovorilo nikalno, medtem ko je pritrdilno odgovorilo samo 31% anketirancev.

Glede na odgovore pri tem vprašanju lahko sklepamo, da v slovenskih podjetjih v večini primerov niso naklonjeni ustanavljanju podjetij v tujini in morebitnim selitvam sedežev podjetij v tujino. To je razumljivo, saj se je potrebno zavedati, da delovanje podjetja v tujini ni samo njegova ustanovitev, temveč je potrebno zagotoviti tudi pogoje za njegovo normalno delovanje in poslovanje, kar je povezano s precejšnjimi stroški.

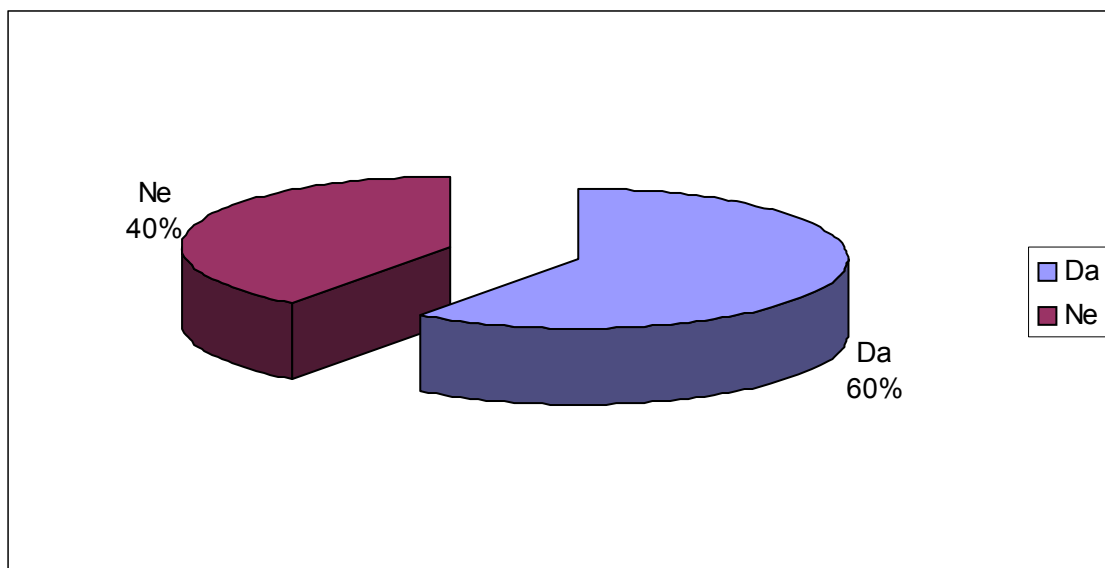
Kljub vsemu je kar malo presenetljiv rezultat pri velikih podjetjih, saj se je pokazalo, da je pripravljenost na selitev sedeža podjetja v tujino pri njih manjša kot pri majhnih podjetjih. To me čudi, še posebej če upoštevamo dejstvo, da podjetja, ki jih deklariramo kot velika podjetja, razpolagajo z veliko večjim obsegom sredstev kot tudi ljudi, ki bi bili sposobni takšne projekte izpeljati. Tukaj lahko pridemo do sklepa, da se pri vodilnih kadrih v slovenskih podjetjih vsaj malo pokaže nepripravljenost na sprejemanje tveganj in to, da so lastniki velikih podjetij še vedno preveč pasivni in pripravljene sprejeti donos na njihov lastniški vložek takšen, kot pač je in niso pripravljene pritisniti na uprave podjetij z zahtevami po doseganju primernih donosov. Mislim, da se bo to sčasoma moralo spremeniti, potem pa bodo tudi v velikih podjetjih začeli iskati možnosti, s katerimi bi lahko povečali donosnost naložb lastnikov podjetij. Tukaj se selitev sedežev podjetij oz odprtje podružnic v območjih z ugodnejšimi davčnimi predpisi pojavlja kot ena izmed alternativ, pri čemer predstavlja veliko prednost tudi to, da lahko takšno podjetje upravljamo kar iz Slovenije

6.7 Analiza odgovorov na vprašanje št.4

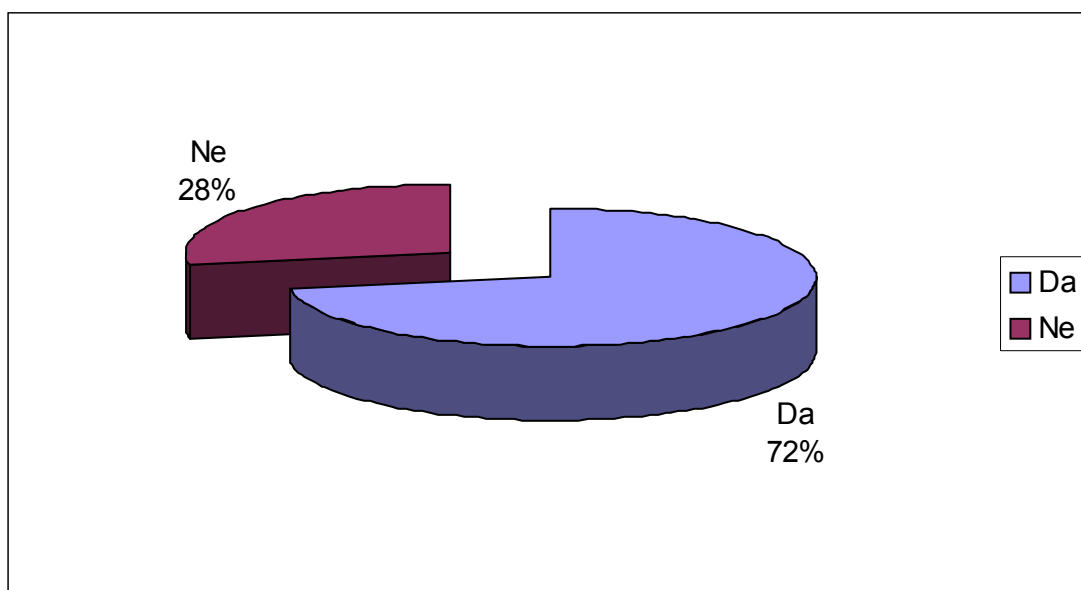
Ste že kdaj slišali za davčne oaze?

- a.) Da
- b.) Ne

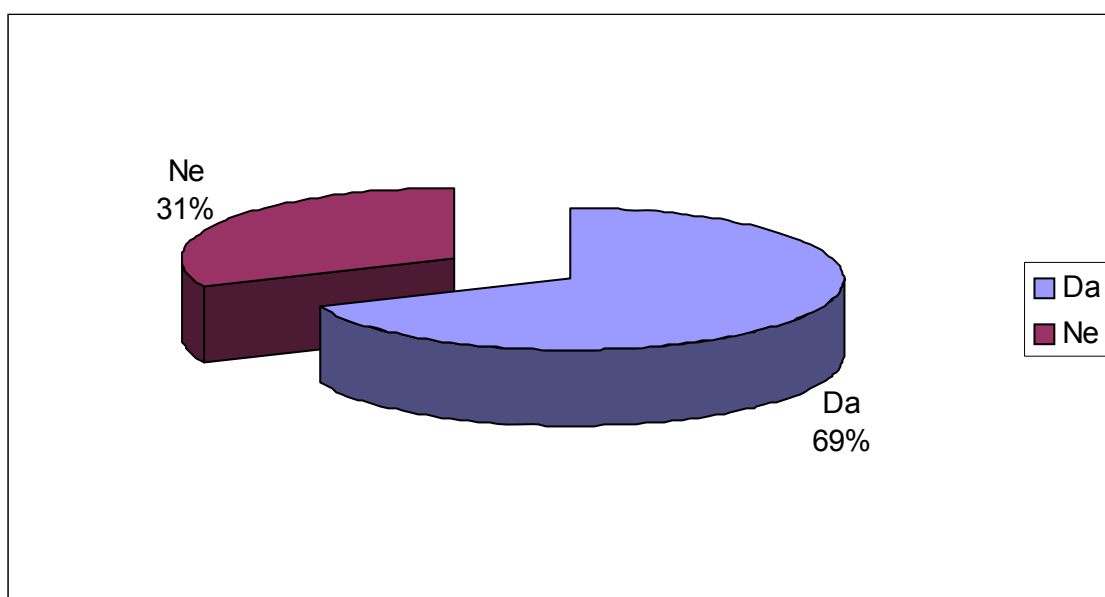
Slika 6.10 »Ste že kdaj slišali za davčne oaze« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.11 »Ste že kdaj slišali za davčne oaze« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.12 »Ste že kdaj slišali za davčne oaze« - odgovori v velikih podjetjih.

6.8 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.4

Na vprašanje, ali so že kdaj slišali za davčne oaze, je v majhnih podjetjih 60% anketirancev odgovorilo pritrdilno, medtem ko jih je 40% na to vprašanje odgovorilo nikalno.

V srednje velikih podjetjih je na to vprašanje pritrdilno odgovorilo 72% anketirancev, nikalno pa je odgovorilo 38% anketirancev.

V velikih podjetjih je na to vprašanje pritrdilno odgovorilo 69% anketirancev, nikalno 31% anketirancev.

Glede na odgovore pri tem vprašanju lahko sklepamo, da so v slovenskih podjetjih seznanjeni z obstojem in delovanjem davčnih oaz, saj je odstotek anketirancev, ki so na vprašanje odgovorili pritrdilno, precej visok, tako v skupini majhnih, srednje velikih kot tudi velikih podjetij.

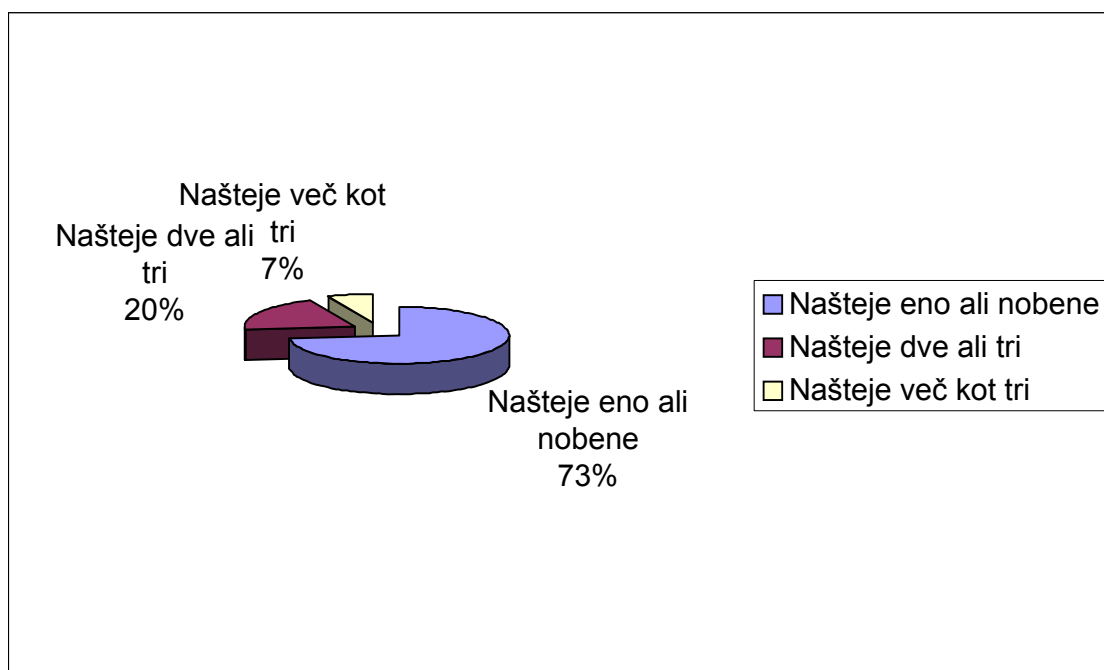
Vendar pa je po mojem mnenju te odgovore najprej primerjati z odgovori na vprašanje št. 5, zato bom odgovore na to vprašanje komentiral skupaj z vprašanjem št.5

6.9 Analiza odgovorov na vprašanje št.5

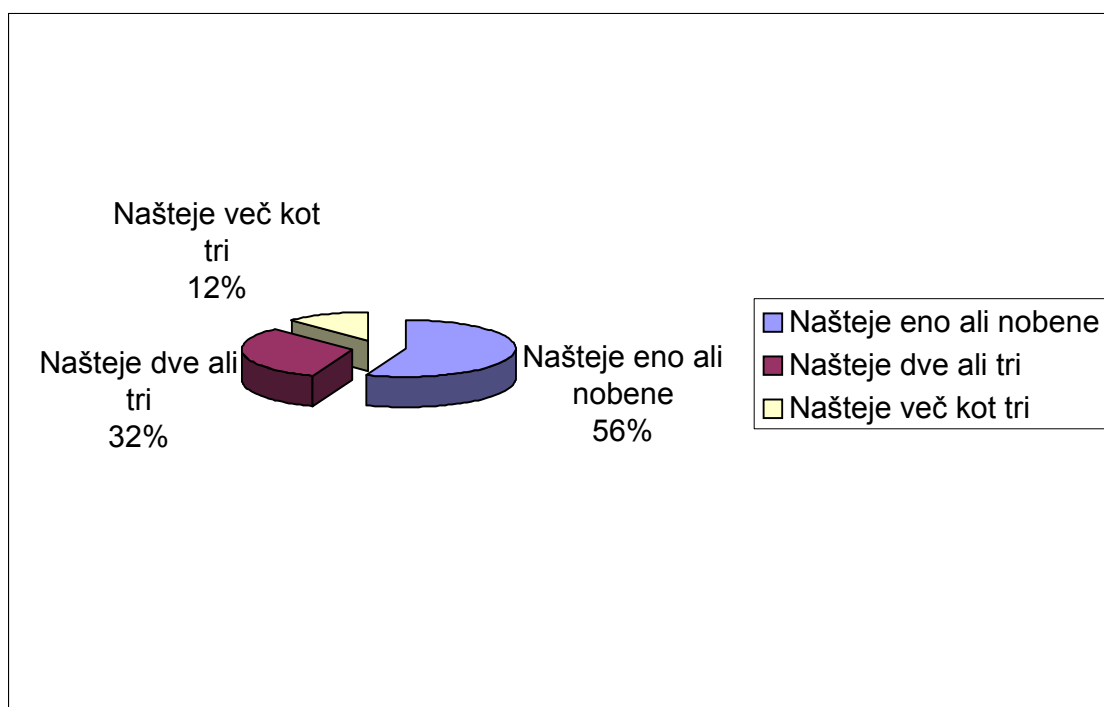
Če ste, naštejte tiste, ki jih poznate.

- a.) Našteje eno ali nobene
- b.) Našteje od ene do treh
- c.) Našteje več kot tri

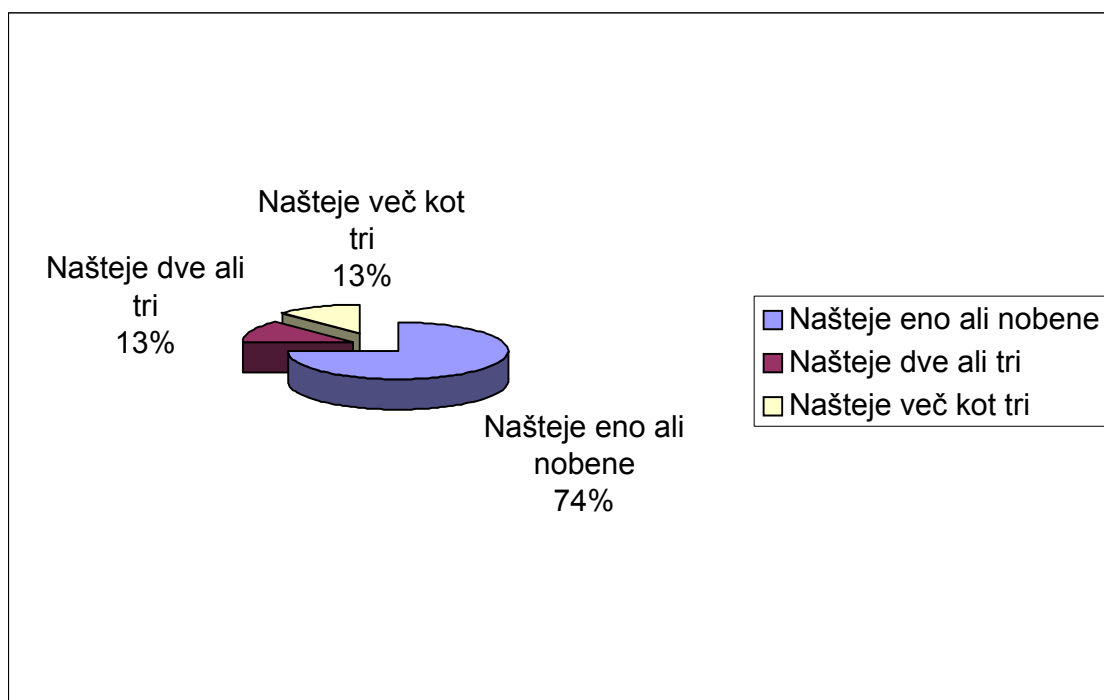
Slika 6.13 »Če ste, naštejte tiste, ki jih poznate« - odgovori v majhnih podjetjih

Slika 6.14 »Če ste, naštejte tiste, ki jih poznate« - odgovori v srednje velikih podjetjih

Slika 6.15 »Če ste, naštejte tiste, ki jih poznate« - odgovori v velikih podjetjih

6.10 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.5

Na vprašanje, naj v primeru pritrdilnega odgovora pri četrtem vprašanju, naštejejo tiste davčne oaze, za katere so že slišali, je bila struktura odgovorov sledeča:

Pri majhnih podjetjih je eno ali nobene davčne oaze naštel kar 73% anketirancev, dve ali tri oaze je naštel 20% anketirancev, več kot tri oaze pa je naštel samo 7% anketirancev.

Pri srednje velikih podjetjih je opaziti dokaj velik odklon od strukture odgovorov pri majhnih podjetjih, saj je 56% anketirancev naštel eno ali nobene davčne oaze, 32% anketirancev je naštel dve ali tri oaze, več kot tri oaze pa je naštel 12% anketirancev.

Pri velikih podjetjih pa je struktura odgovorov precej podobna strukturi odgovorov s strani majhnih podjetij, 74% anketirancev ni naštel nobene ali pa samo eno davčno oazo, 13% anketirancev je naštel dve ali tri oaze, več kot tri oaze je prav tako naštel 13% anketirancev.

Pri odgovorih na to vprašanje je potrebno upoštevati dejstvo, da so nanj odgovarjali samo anketiranci, ki so na vprašanje št.4 odgovorili pritrdilno. In če sedaj pogledamo strukturo odgovorov na četrto in peto vprašanje, lahko vidimo, da je pri majhnih podjetjih od 60% anketirancev, ki so pritrdilno odgovorili na vprašanje št.4, pri petem vprašanju naštel samo eno ali nobene davčne oaze kar 73% anketirancev. Zelo podobni rezultati se pojavijo tudi pri odgovorih anketirancev v velikih podjetjih, kjer je od 69% anketirancev, ki so pritrdilno odgovorili na vprašanje št.4, pri petem vprašanju naštel eno ali nobene davčne oaze kar 74% anketirancev. Glede na te podatke lahko sklepamo, da je poznavanje davčnih oaz tako v majhnih kot tudi v velikih podjetjih skromno.

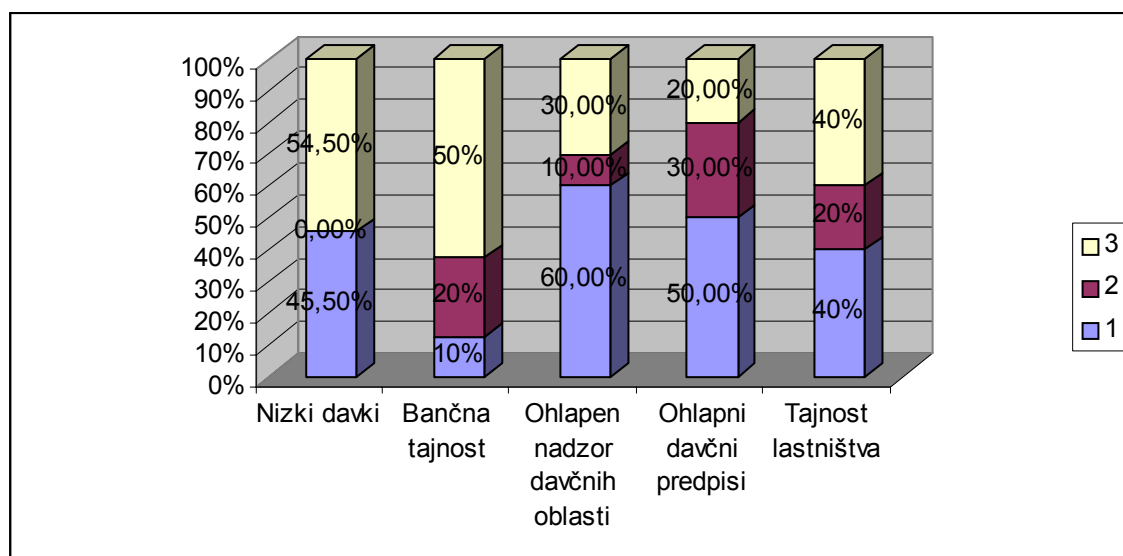
Manjši odklon pri primerjavi odgovorov na četrto in peto vprašanje je opaziti pri srednje velikih podjetjih, kjer je izmed 72% anketirancev, ki so pritrdilno odgovorili na četrto vprašanje, pri petem vprašanju naštel eno oziroma nobene davčne oaze 56% anketirancev.

6.11 Analiza odgovorov na vprašanje št.6

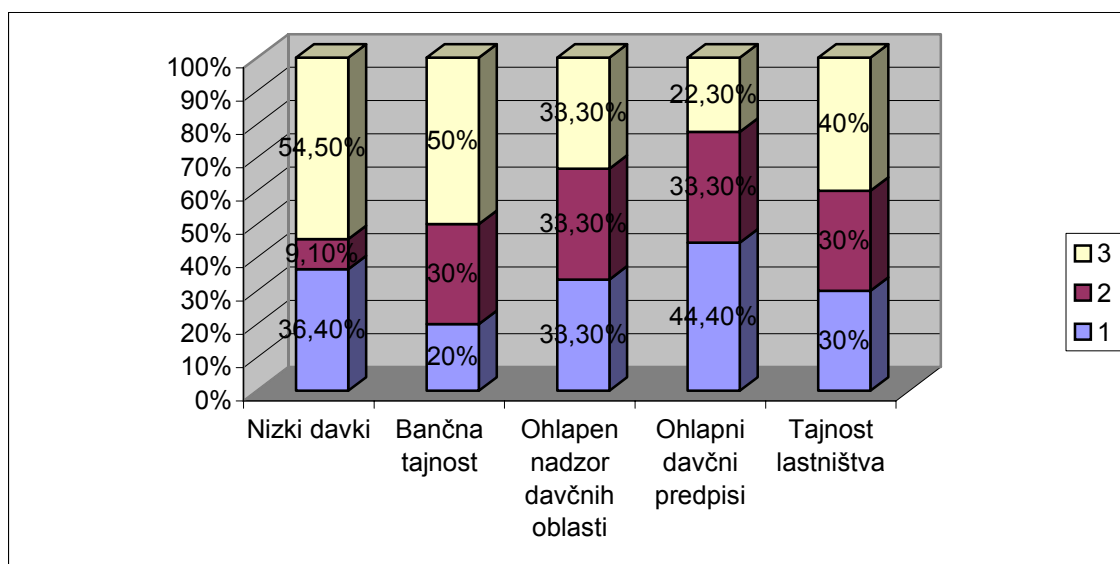
Ocenite spodaj naštete prednosti davčnih oaz po pomembnosti (z lestvico od 1 do 3)

- a.) Nizki davki
- b.) Bančna tajnost
- c.) Ohlapen nadzor davčnih oblasti
- d.) Ohlapni davčni predpisi
- e.) Tajnost lastništva

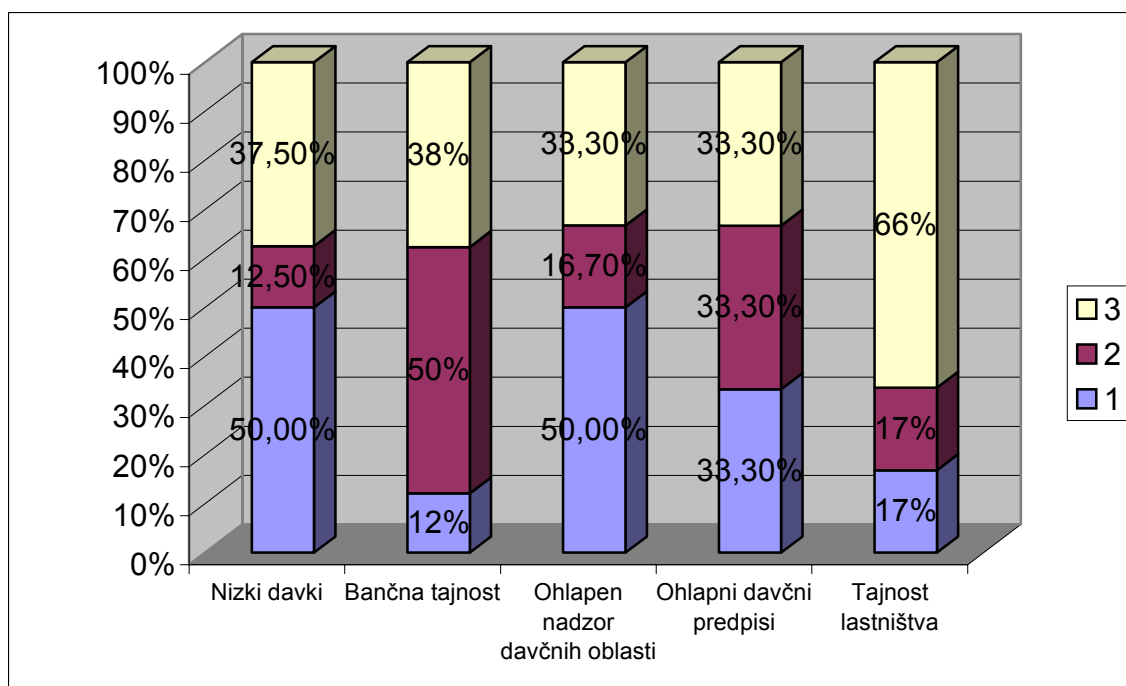
Slika 6.16 »Ocenite spodaj naštete prednosti davčnih oaz po pomembnosti (z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.17 »Ocenite spodaj našete prednosti davčnih oaz po pomembnosti (z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.18 »Ocenite spodaj našete prednosti davčnih oaz po pomembnosti (z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v velikih podjetjih.

6.12 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.6

Pri tem vprašanju je bila naloga sodelujočih v anketi oceniti podane lastnosti davčnih oaz po pomembnosti z ocenami od ena do tri, pri čemer ocena ena pomeni, da kategorija ni posebej pomembna, ocena dva pomeni, da je kategorija pomembna, ocena tri pa pomeni, da je kategorija zelo pomembna.

Struktura odgovorov pri majhnih podjetjih je bila naslednja. Nizke davke je kot zelo pomembne ocenilo 54,5% anketiranih, medtem ko jih je 45,5% menilo, da niso posebej pomembni. Bančno tajnost je kot zelo pomembno ocenilo 50% anketiranih, kot pomembno 20% in kot ne posebej pomembno 10%. Ohlapen nadzor davčnih oblasti je kot zelo pomembnega ocenilo 30% anketiranih, kot pomembnega 10% in kot ne posebej pomembnega 60% anketiranih. Ohlapne davčne predpise je kot zelo pomembne ocenilo 20% anketiranih, kot pomembne 30% anketiranih in kot ne posebej pomembne 50% anketiranih. Tajnost lastništva pa je kot zelo pomembno ocenilo 40% anketiranih kot pomembno 20% in kot ne posebej pomembno 40% anketiranih.

Gledano v celoti dajejo v majhnih podjetjih največji poudarek nizkim davkom, sledijo bančna tajnost, tajnost lastništva, ohlapen nadzor davčnih oblasti in na zadnjem mestu ohlapni davčni predpisi.

Pri srednje velikih podjetjih je bila struktura odgovorov naslednja. Nizke davke je kot zelo pomembne ocenilo 54,5%, kot pomembne 9,1% in kot ne posebej pomembne 36,4% anketiranih. Bančno tajnost je kot zelo pomembno ocenilo 50% anketiranih, kot pomembno 30% in kot ne posebej pomembno 20% anketiranih. Ohlapen nadzor davčnih oblasti je kot zelo pomembnega ocenil 33,3% anketiranih, enak odstotek je to lastnost ocenil kot pomembno, enak pa je bil tudi odstotek anketiranih, ki so to kategorijo ocenili kot ne posebej pomembno. Ohlapne davčne predpise je kot zelo pomembne ocenilo 22,3% anketiranih, kot pomembne 33,3% in kot ne posebej pomembne 44,4%. Tajnost lastništva je kot zelo pomembno ocenilo 40% anketiranih, kot pomembno 30% in kot nepomembno 30%

Gledano v celoti dajejo v srednje velikih podjetjih največji poudarek nizkim davkom, sledijo bančna tajnost, tajnost lastništva, ohlapen nadzor davčnih oblasti in na zadnjem mestu ohlapni davčni predpisi.

Pri velikih podjetjih je bila struktura odgovorov drugačna. Nizke davke je kot zelo pomembne ocenilo 37,5%, kot pomembne 12,5% in kot ne posebej pomembne 50% anketiranih. Bančno tajnost je kot zelo pomembno ocenilo 38% anketiranih, kot pomembno 50% in kot ne posebej pomembno 12% anketiranih. Ohlapen nadzor davčnih oblasti je kot zelo pomembnega ocenilo 33,3%, kot pomembnega 16,7% in kot ne posebej pomembnega 50% anketiranih. Ohlapne davčne predpise je kot zelo pomembne ocenilo 33,3% anketiranih, enaka odstotka pa sta bila tudi pri oceni

pomembno in ne posebej pomembno. Tajnost lastništva je kot zelo pomembno ocenilo 66% anketiranih, kot pomembno 17% in kot nepomembno prav tako 17% anketiranih.

Gledano v celoti dajejo v velikih podjetjih največji poudarek tajnosti lastništva, sledijo bančna tajnost, nizki davki, ohlapni davčni predpisi in na zadnjem mestu ohlapen nadzor davčnih oblasti.

Razlike pri ocenjevanju posameznih kategorij po skupinah podjetij niso tako velike, da bi lahko sklepali na prisotnost drugačne miselnosti v posameznih skupinah podjetij. Morda na tem mestu nekoliko bolj odstopajo ocene pri kategoriji tajnost lastništva. V velikih podjetjih je to kategorijo z oceno tri namreč ocenilo kar 66% anketiranih, v majhnih in srednje velikih podjetjih je tako mislečih 40% anketiranih.

Glede na odgovore pri tem vprašanju bi lahko sklepali, da je takšen rezultat potrebno pripisati bojazni vodilnih oziroma vodstvenih delavcev v podjetjih na odziv javnosti, če bi se razkrilo, da neko ugledno podjetje svoj dobiček odlije v tujino in s tem državni proračun prikrajša za davke. Vodilni kadri v velikih podjetjih se po mojem mnenju bojijo negativnih odzivov javnosti, ki se pri nas pojavijo kadarkoli povlečejo kakšno potezo, ki bi bila izključno v korist lastnikov in ne v korist širše javnosti. Kot primer tukaj lahko navedem zelo negativne odzive javnosti, ko so iz podjetja Alpina sporočili, da bodo svojo proizvodnjo preselili v tujino. Pri tem je videti razliko med razvitimi zahodnoevropskimi in pa našimi podjetji. Za primer bi navedel Jurgena Schrempfa, predsednika uprave podjetja DaimlerChrysler, ki je dal proračunskim izvedencem nemškega Bundestaga že leta 1996 povsem javno vedeti, da njegovo podjetje najkasneje do leta 2000 v Nemčiji ne bo plačevalo več nobenega davka na dohodek (Marti in Schumann 1997, 196)

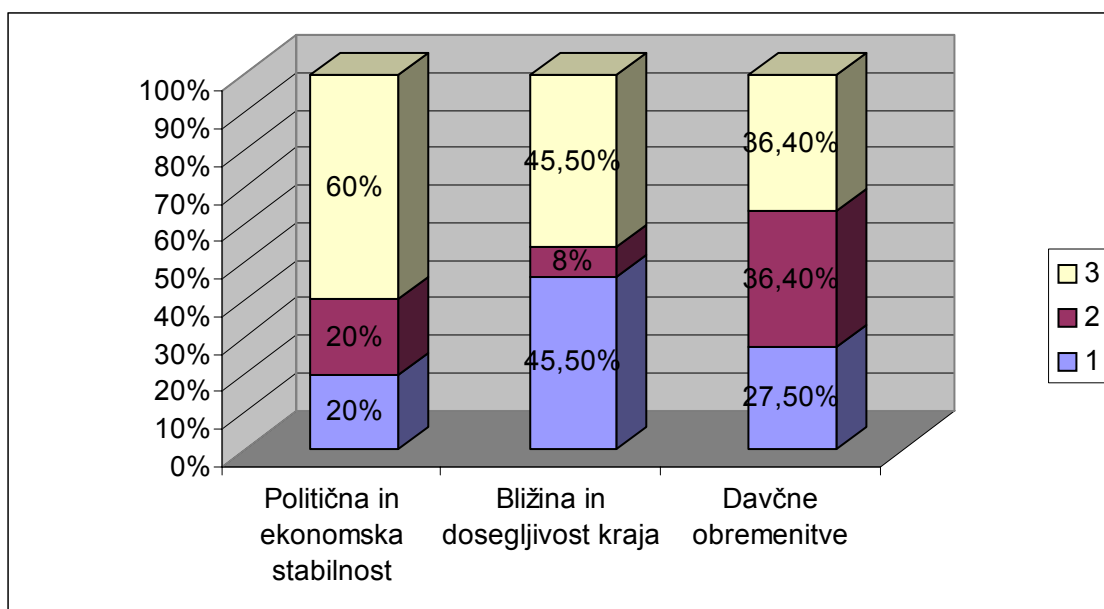
6.13 Analiza odgovorov na vprašanje št.7

Privzemimo, da bi se odločili za ustanovitev podjetja v davčni oazi. Ocenite pomembnost spodaj naštetih dejavnikov pri odločanju za neko davčno oazo.

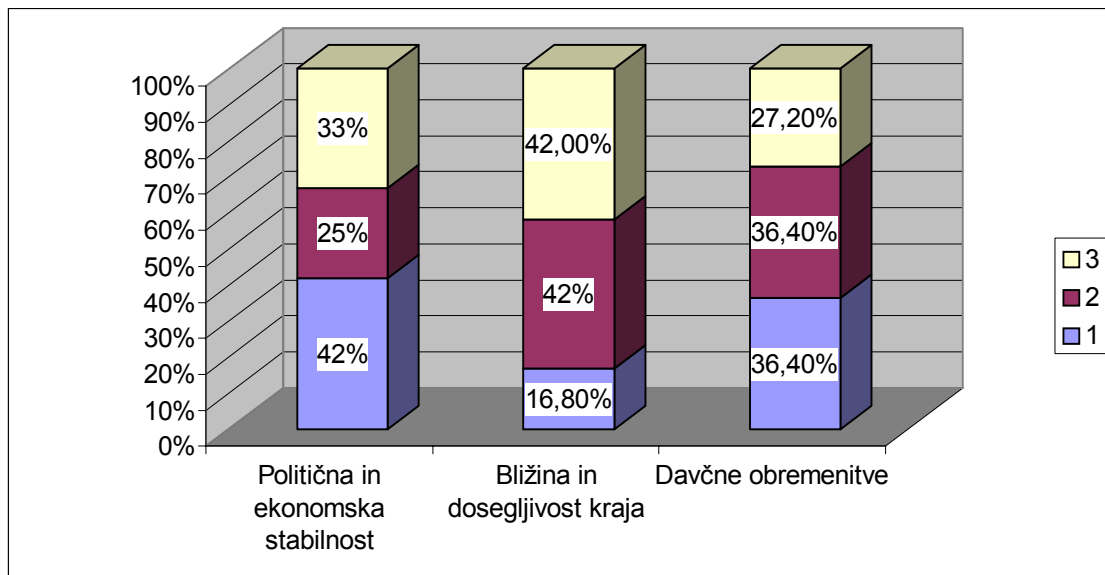
(ocenite z lestvico od 1 do 3)

- a.) Politična in ekonomska stabilnost
- b.) Bližina in dosegljivost kraja
- c.) Davčne obremenitve

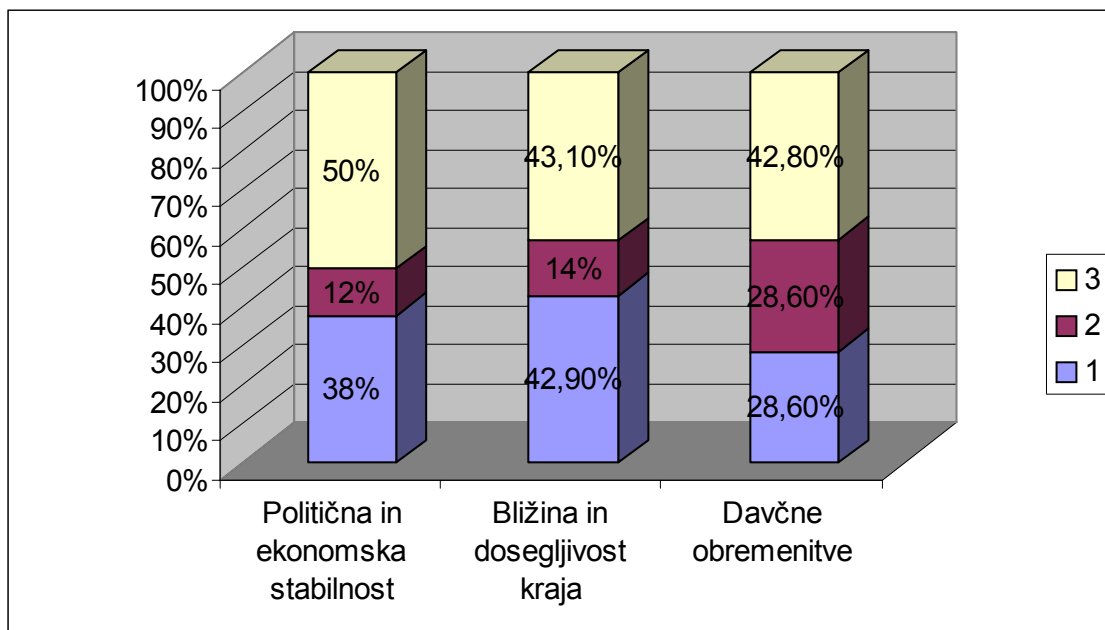
Slika 6.19 »Privzemimo, da bi se odločili za ustanovitev podjetja v davčni oazi. Ocenite pomembnost spodaj naštetih dejavnikov pri odločanju za neko davčno oazo. (ocenite z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v majhnih podjetjih.

Slika 6.20 »Privzemimo, da bi se odločili za ustanovitev podjetja v davčni oazi. Ocenite pomembnost spodaj naštetih dejavnikov pri odločanju za neko davčno oazo. (ocenite z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v srednje velikih podjetjih.

Slika 6.21 »Privzemimo, da bi se odločili za ustanovitev podjetja v davčni oazi. Ocenite pomembnost spodaj naštetih dejavnikov pri odločanju za neko davčno oazo. (ocenite z lestvico od 1 do 3)« - odgovori v velikih podjetjih.

6.14 Interpretacija in komentar odgovorov na vprašanje št.7

Pri sedmem vprašanju so anketirani presodili o pomembnosti dejavnikov, povezanih z ustanovitvijo podjetja v davčni oazi. Pri tem so morali oceniti zgoraj naštete dejavnike z oceno od ena do tri, pri čemer ocena ena pomeni, da kategorija ni posebej pomembna, ocena dva, da je kategorija pomembna, ocena tri pa pomeni, da je kategorija zelo pomembna

Struktura odgovorov pri majhnih podjetjih je bila naslednja. Politično in ekonomsko stabilnost je kot zelo pomembno ocenilo 60% anketiranih, kot pomembno 20% in kot ne posebej pomembno prav tako 20% vprašanih. Bližino in dosegljivost kraja je kot zelo pomembno ocenilo 45,5% anketiranih, kot pomembno 8% in kot ne posebej pomembno 45,5% anketiranih. Davčne obremenitve je kot zelo pomemben dejavnik ocenilo 36,4% anketiranih, kot pomemben dejavnik ga je ocenilo 36,4% in kot ne posebej pomembnega 27,5% anketiranih.

Struktura odgovorov pri srednje velikih podjetjih je bila naslednja. Politično in ekonomsko stabilnost je kot zelo pomembno ocenilo 33% anketiranih, kot pomembno 25% in kot ne posebej pomembno 42% anketiranih. Bližino in dosegljivost kraja je kot zelo pomembno ocenilo 42% anketiranih, kot pomembno 42% in kot ne posebej pomembno 16% anketiranih. Davčne obremenitve je kot zelo pomembne ocenilo 27,2% anketiranih, kot pomembne 36,4% in kot ne posebej pomembne 36,4%

Struktura odgovorov pri velikih podjetjih pa je bila naslednja. Politično in ekonomsko stabilnost je kot zelo pomembno ocenilo 50% anketiranih, kot pomembno 12% in kot ne posebej pomembno 38% anketiranih. Bližino in dosegljivost kraja je kot zelo pomembno ocenilo 43,1% anketiranih, kot pomembno 14% in kot ne posebej pomembno 42,9% anketiranih. Davčne obremenitve je kot zelo pomemben kriterij pri izboru ocenilo 42,8% anketiranih, kot pomembne 28,6% anketiranih in kot ne posebej pomemben kriterij 28,6% anketiranih.

Pri odgovorih na ta vprašanja me je dokaj negativno presenetilo dejstvo, da je precej visok odstotek anketiranih pri srednje velikih in velikih podjetjih politično in ekonomsko stabilnost ocenilo z oceno ena (ne posebej pomembno). Moramo se namreč zavedati, da kljub temu, da davčne oaze nudijo investitorjem precej ugodne pogoje poslovanja, se med njimi še vedno najdejo območja, ki niso posebej stabilna in v katerih se razmere lahko hitro spremenijo. Kot primer tukaj bi navedel Panamo (Bornscheuer 1999, 196) Vlagatelji lahko zaradi tega tudi dobesedno čez noč ostanejo brez svojega premoženja, zato določena mera previdnosti nikakor ni odveč.

Tudi pri bližini in dosegljivosti davčnih oaz se moramo zavedati, da so nekatere davčne oaze precej odrezane od sveta kar se tiče prometnih povezav. To je pač eden od načinov s katerim poskušajo sosednje države, kjer je možno, zmanjšati zanimanje potencialnih investitorjev za ta območja. Kot primer tukaj bi lahko navedel

Liechtenstein, za katerega velja, da ga je najbolj preprosto doseči z avtom, medtem ko so druge vrste prometnih povezav zelo slabe (npr. velika večina mednarodnih vlakov v Liechtensteinu sploh ne ustavlja, čeprav peljejo skozi glavno mesto Vaduz. Glavno mesto Liechtensteina poleg tega nima svojega letališča, tako da je najbližje letališče v Zurichu, ki pa je od Vaduza oddaljeno še dve uri vožnje z avtomobilom).

7. ZAKLJUČEK

Ob proučevanju relevantne literature in dokumentov različnih mednarodnih organizacij (OECD, ATTAC...) sem opazil, da se davčne oaze v večini primerov označuje kot nekaj škodljivega, kot motnjo, ki jo je potrebno odstraniti. Po mojem mnenju bi bilo nanje potrebno pogledati z vidika trga. Postaviti si je moramo vprašanje, kaj je tisto, kar prinašajo in povzročajo davčne oaze. Le te ustvarjajo razmere za konkurenčen boj med ponudniki in potrošniki, le da so v tem primeru ponudniki države, ki ponujajo različne davčne zakonodaje, v vlogi potrošnikov pa nastopajo podjetja, v nekaterih primerih tudi posamezniki. Glede na to lahko sklepamo, da je z vidika podjetij povsem pravilno, da se na tem področju ustvari konkurenca, ker se bodo s tem ustvarile razmere, ko državne oblasti ne bodo pobirale predpisanih davkov kot nekaj samoumevnega, pač pa kot nekaj, za kar se je potrebno potruditi. Tudi v podjetjih se ob močni konkurenci trudijo doseči dobiček. Ko oziroma če bo do tega sploh prišlo, se bo morda spremenilo tudi reklo, da je država slab gospodar, saj je tako danes kot tudi v preteklosti vse preveč primerov, za katere lahko rečemo, da gre za razmetavanje denarja, zbranega s pomočjo davkov, ki jih plačajo tudi podjetja. Obnašanje držav na področju boja proti davčnim oazam je tako zelo podobno ravnanju monopolistov v različnih panogah, ki si prizadevajo storiti vse, da bi morebitni konkurenci čim bolj otežili obstoj ali ga celo ogrozili. Istočasno se moramo zavedati, da se državna vodstva takšnega trga in konkurence bojijo iz povsem razumljivega razloga. S tem bi se zapletla v proces, ki bi mu lahko rekli samo še prilagajanje navzdol, zato pač poskušajo na vsak način zapreti vse možnosti, ki jih imajo podjetja, da si čim bolj znižajo svoje davčne obveznosti. Tukaj ni Republika Slovenija nobena izjema, tudi pri nas bo z letom 2005 začela veljati davčna zakonodaja, ki si prizadeva čim bolj omejiti možnosti podjetij pri uporabi transfernih cen. Glede na ukrepe, ki so jih do danes sprejele države, skupnosti držav in različne mednarodne organizacije, možnosti za omejitev delovanja davčnih oaz v bližnji prihodnosti niso ravno velike, ker med državami ni soglasja o tem, ali sploh in kako omejiti to tako imenovano škodljivo davčno konkurenco. Dejstvo je tudi, da obstoj davčnih oaz nekaterim državam zelo ustreza, saj jim prinaša koristi.

Potrebno pa se je zavedati tudi, da davčne oaze prinašajo veliko pozitivnega. Z ustanovitvijo davčne oaze napredujejo telekomunikacije, bančništvo, zavarovalništvo, poveča se zaposlenost, pospeši se preobrazba iz proizvodne v storitveno dejavnost, razvijejo se zdravstvena, šolska in druge dejavnosti. Ob ustanavljanju offshore družb veliko zaslužijo odvetniki, notarji, revizorji, davčni svetovalci, računovodje in drugi poslovodni svetovalci. In morda najpomembneje, poveča se kupna moč prebivalstva ter bruto domači proizvod.

To so razlogi zaradi katerih na davčne oaze ne gre gledati zgolj kot na neko maligno tvorbo, potrebno čimprejšnje odstranitve, pač pa tudi kot na priložnost za preobrazbo družbe.

Seveda prinašajo davčne oaze tudi slabosti. Podjetja, registrirana v davčnih oazah, se lahko zlorablajo za pranje denarja, katerega izvor je povezan s kriminalno dejavnostjo. S pomočjo podjetij, registriranih v davčnih oazah, se lahko tako fizične kot tudi pravne osebe izognejo plačilu davkov in s tem pripomorejo k večanju lukenj v proračunih držav, v katerih veljajo običajni davki. To vodi v težave na področju financiranja zdravstva, šolstva ipd.

Ob osredotočenju na možnosti, ki jih davčne oaze nudijo podjetnikom, sem prišel do spoznanja, da ustanovitev podjetja v kateri izmed svetovnih davčnih oaz ni pretirano zahtevna naloga za katero imajo na voljo dovolj resursov samo velika podjetja, pač pa se lahko v igro vključijo tudi majhna podjetja. Ob tem velja omeniti, da lahko, glede na ohlapne predpise v posameznih davčnih oazah in dane možnosti za upravljanje podjetja tudi iz tujine, postanejo davčne oaze zanimive za zelo širok krog potencialnih strank.

Pri izvajanju ankete sem prišel do spoznanja, da je poznavanje davčnih oaz v slovenskih podjetjih slabo. S tem se žal zamuja priložnost za povečevanje resursov, ki bi jih lahko podjetja preusmerila v svojo nadaljnjo rast in krepitev konkurenčne sposobnosti proti tujim podjetjem.

LITERATURA

- Bornscheuer, Aleksander. 1999. *Ratgeber Steuerparadise: Eine Analyse der 50 besten Steueroasen*. Muenchen: DTV – Beck.
- Državni zbor Republike Slovenije. 2002. *Zakon o gospodarskih družbah*.
http://www.dz-rs.si/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/sprejeti_zakoni/sprejeti_zakoni.html (30.11.2004).
- Giegold, Sven. 2003. *Steueroasen: trockenlegen*. Hamburg: VSA - Verlag
- Guzina, Barbara. 2003. *Vpliv davčne zakonodaje na oblikovanje prenosnih cen: magistrsko delo*. Ljubljana. Ekonomska fakulteta.
- Martin, Hans – Peter in Harald Schumann. 1997. *Pasti globalizacije*. Ljubljana. CoLibri.
- Merten, Hans – Lothar, 2001. *Steueroasen: Handbuch fuer flexible Steuerzahler*. Dusseldorf: Metropolitan Verlag.
- Offshore Adviser BV. 2004. *Tax Havens History*.
http://www.offshoreadviser.co.uk/ow_tax_havens_history.htm (22. 11. 2004).
- Organisation for Economic Co-operation and Development. 1998. *Harmful Tax Practices Publication*. <http://www.oecd.org/dataoecd/33/0/1904176.pdf> (10.11.2004).
- Plantan, Uroš. 2002. *Offshore finančna središča: druga stran mednarodnega finančnega sistema*. <http://www.finance-on.net> (14.9.2004).
- Reich, Werner. 2004. *Steueroasen*. <http://www.afu-net/default1.htm> (14.3. 2004).

PRILOGE

Priloga 1 Neizpolnjen izvod vprašalnika

